

**Matko Abramić
Luka Antić
Vanda Borelli
Žarko Jovanovski
Ines Kosturin
Ivor Kruljac
Josipa Marenić
Julija Savić
Denis Špičić
Petra Zelenika**

DI SI BIO 2020.?

STIHOVI POD MASKOM

Copyright © 2021 Matko Abramić, Nina Alvir, Luka Antić, Vanda Borelli,
Žarko Jovanovski, Ines Kosturin, Ivor Kruljac, Josipa Marenić, Julija Savić,
Denis Špičić, Petra Zelenika

Di si bio 2020?: Stihovi pod maskom

Vlastita naklada: Ivor Kruljac

Uredništvo: Julija Savić, Ivor Kruljac, Matko Abramić

Grafička urednica: Nina Alvir

Lektura: Julija Savić i Vanda Borelli

Menadžment digitalne donacije: Luka Antić i Ines Kosturin

Predgovor o poeziji: Monika Herceg

Pogovor o grafici: Saša Pavković

Kontakt inicijative: disibio2020@gmail.com

Zbornik objavljen na stranici:

<https://ivorkruljacpdfzbirkedownloadbesplatno.weebly.com>

ISBN 978-953-494-460-8

Zagreb, Ožujak, 2021.

DI SI BIO 2020.? STIHOVI POD MASKOM

Matko Abramić

Luka Antić

Vanda Borelli

Žarko Jovanovski

Ines Kosturin

Ivor Kruljac

Josipa Marenić

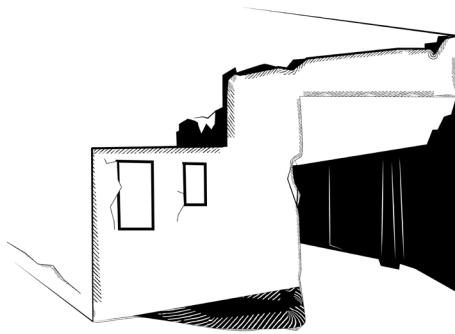
Julija Savić

Denis Špičić

Petra Zelenika

Vlastita naklada: Ivor Kruljac, 2021.

Svima potresenima 2020., nama kao društvu na planeti, živima i mrtvima, jer smo zajedno osjetili izoliranost, podhrtavanja i pustoš iznutra kad su se sva naša očekivanja nenadano urušila.

KAKO DONIRATI SREDSTVA ZA GRADSKU KNJIŽNICU PETRINJA?

Cilj zbornika *Di si bio 2020.?: Stihovi pod maskom* je **doprinos obnovi Gradske knjižnice i čitaonice Petrinja**, stradale u potresima u prosincu 2020. i siječnju 2021.

Kako biste podržali daljnji rad Knjižnice, **skenirajte 2D bar kod svojom bankovnom mobilnom aplikacijom i uplatite željenu donaciju.**

Ako ne koristite mobilno bankarstvo, donaciju možete uplatiti **općom uplatnicom** s podacima:

Primatelj: Grad Petrinja – donacije

Broj računa: HR2823900011500198069

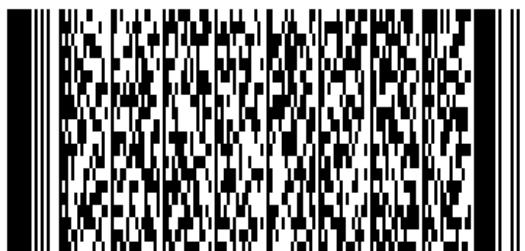
Opis plaćanja: DSB - donacije za knjižnicu Petrinja

SWIFT: HPBZHR2X

Molimo svakoga tko uplati bilo kakvu donaciju da **OBAVEZNO POŠALJE** svoje **ime i prezime, naziv ustanove, udruge, ureda i sl. te iznos** koji je uplaćen jednim e-mailom na e-adrese:
ravnatelj@gkc-petrinja.hr (primatelj) i **disibio2020@gmail.com** (cc/kopija).

S obzirom na to da je ovo poseban račun riznice za donacije glede potresa, tako ćemo lakše pratiti iznose koji su namijenjeni knjižnici.

Hvala Vam i uživajte u poeziji!

PREDGOVOR

Ako nas godina zakuca na stolice, i dalje možemo pisati. Ako nas na stolicama pošteno strese potres, ako nam odu krovovi i dimnjaci, možda i cijeli domovi, ma i dalje ćemo pisati. U inat svemu. Možda bismo tako mogli započeti opis ovog zbornika deset pjesnika koji već nazivom zbirke jasno daju do znanja da ih ne zanimaju sve već prehodane i prožvakane teme devedesetih, već samo aktualne. Jer, zaista, kako to ova knjiga kaže i svojim naslovom, možda bismo se svi trebali zapitati *di smo bili 2020.?* Jesmo li najviše bili u svojim glavama, kad je cijeli svijet prisilno zaustavljen? Sa svojim strahovima, kada smo uz anksioznost prve velike pandemije digitalnog doba dobili i dva potresa, onaj zagrebački i banjiski? Koliko smo zapravo pisali, stvarali, i jesmo li pokušali dokumentirati to vrijeme koje nekima oduzme čak i umjetnička ticala, jer anksioznost dosegne kritične razine? Time je još bitnije da se dogodila ova knjiga, kao živi svjedok tog vremena, i da su ovi autori ipak pokušali nešto reći o tome što je značilo biti umrtvljen, prestrašen, a opet u svom stalnom, istom životu, sa sada divljim uvjetima.

Upravo nešto reći o našem mjestu u tom svijetu (a da se ne

---

lažemo, teško je bilo naći vlastita mjesta i u svijetu prije novih uvjeta) nastoji ova zbirka jedanaest autora – jedne vizualne autorice s pjesničkim afinitetom i deset pjesnika. Ona unosi u pjesnički prostor neke nove glasove, neke već i otprije poznate, ali svakako donosi i nove poglede na vrijeme i sve što nas je zadesilo prošle godine, kroz vizuru stihova pjesnika koji govore o strahovima, odnosima, promatraju, vole, ili naprsto traže način da se nose sa sobom, novim normalnim koje mora biti svedeno na dom koji je u godinu dana podrhtavao više nego ikada.

Upravo ta stalna napetost – razlika između straha od vanjskog, koji dolazi od nepoznate bolesti koja je najednom promijenila lice cijelog svijeta, i onog straha od vlastitih soba, zidova među kojima je sada nužno biti što više – jest ono što ova knjiga pokušava reći, ali nimalo na proziran i banalan način. Sve pjesme, različite u svojim stilovima i načinu detekcije, pa i analize svijeta, bave se pozadinom događaja, emocijama, načinom na koji se unutarnja tektonika pomiče radi pomicanja vanjske. Bilo da se radi o slikovitijoj poeziji, nadrealnijoj kao što je riječ kod Matka Abramića ili narativnijoj, humornoj, dru-

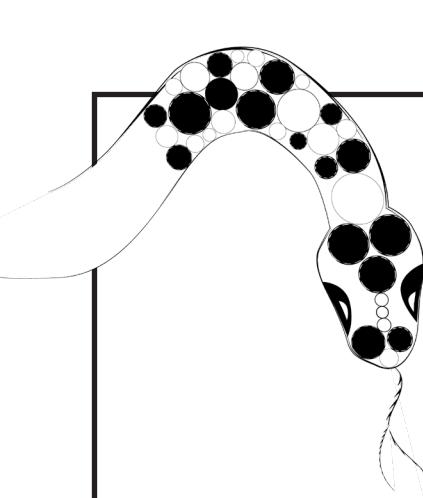
štveno-kritičnoj kao kod Žarka Jovanovskog ili Ivora Kruljca; bilo da se svijet prenosi na papir kao emotivna slagalica pri promatranju kao kod poezije Josipe Marenić, svi stihovi jasno govore o unutarnjim stanjima, ali i tome što se događa na toj granici nas i onog izvana. Žarko Jovanovski u zadnjim če stihovima jedne pjesme napisati: "neki dan / bilo koji dan" i možda je upravo to suma stanja nepreglednih dana u kojima su svaka iduća dva tjedna bila ključna. Danas još uvijek čekamo razrješenje situacije, i shvaćamo da su dani zaista tako prošli, da je godina tako prošla: bez obzira na sve stresove, nismo nekad shvaćali ni koji je dan. Zbirka nosi glasove različitih senzibiliteta i zanimljivo je promatrati kako u poeziji Luke Antića ili Denisa Špičića minimalizam ili ludizam završava snažnim poentiranjem, kako ispojednost poezije i dokumentiranje svijeta Vande Borelli i Petre Zelenike vraća naš unutarnji sat i pokazuje nam da smo se i sami tako osjećali, kako slikovitost i preciznost poezije Ines Kosturin i Julije Savić govore o izolaciji i strahu, ali i o odnosima s bližnjima. Svaki od deset spomenutih autora ima jedinstven glas koji na svoj način proživljava okolinu i ono što mu se dogodilo prošle godine. Sada, možda smo već navikli na maske ili činjenicu da je zagrljaj nešto što pripada nekom daljem vre-

---

menu, ali bitno je podsjetiti se koliko je teško tada bilo razumjeti u što smo to točno upali. Možda je vrijeme i da se pitamo jesmo li zaista navikli na tu anksioznost, na sve te promjene? Ili smo samo, kao bića koja se jako dobro adaptiraju na svoj okoliš, pokušali upravo to da bismo lakše preživjeli? Možda ono najbitnije pitanje koje ostaje visjeti nakon godinu dana od početka i pandemije i prvog potresa jest može li nam poezija, umjetnost, pomoći da se nosimo sa svime, može li nas spasiti i približiti?

Odgovor na to pitanje možda je upravo cijela ova knjiga koju je moguće čitati i kao dokument vremena, ali i bitan umjetnički doprinos na temu godine koja nikoga od nas nije ostavila ravnodušnim.

Monika Herceg

Matko Abramić

Abramić, Matko (1984., Čakovec) radi kao urednik poezije u izdavačkoj kući Sandorf. Objavio je tri zbirke poezije: *ono je samo olujne boje* (2007.), *Mala doza samizdata* (2017.) i *Segunda dosis* (2020.). Na varaždinskom Špancirfestu, zagrebačkom Cest is d'Best, Danim grožđa u Bujama, Interliberu, Adria Art Annale-u (Split) te na mnogim drugim manifestacijama u regiji izvodi(o je) performanse *Reci mi riječ i napisatću ti pjesmu* na kojima prolaznicima piše pjesme na starom pisačem stroju. Zajedno s Michaelom Reedom (Mitjom Smiljanićem) napisao je, producirao i režirao kratkiigrani film *Edgar*, koji je prikazan na nekoliko europskih festivala kratkogigranog filma. Živi na potezu Varaždin – Zagreb.

Di si bio 2020.?

Ma tko to pita? Igrao sam se kokpita, pa i recepta da se od dobivenog dreka radi pita ili obrnuto, po potrebi i sili svijeta. Uglavnom, te skokovite intenzivne godine bio sam točno tamo di sam htio biti i išao sam točno tamo gdje sam htio ići. S ljudima i drugim bićima. Čak i kad nisam izašao iz svoje kućne kabanice. Mislima, riječju, djelom ili ponekad popustom. Strah sam zdušno pretvarao u prah, akcije u obroke, bio lud na mah. Novo nenormalan. Usrao se od trešnje pa se otvorio svijetu od čežnje. Gubio pa dobivao, skrivač pa otkrivač. U svom filmu. Po svom instinktu. Od sumraka do zore raspisivao parole, pamflete, konfete i nepisane etikete. Od zore pa do nove zore, i tako povazdan fijukne godina, a ja tu, sad, i dalje plešem, nove brojke, novi susreti, mijenjam patetiku i epitete za sreću planeta. Od srca,

vaš Idiot

U ova vremena učim se ponovno živjeti

O fini stihovi kojima čarobira šiktanje i drečanje, naučen tih stih

/ Semiramidini viseći vrtovi kao kulisa za čitanje, piramide što liječe i zujanje zrikavaca tisuću puta na tisuću puta od tisuću puta /

taj vriska štih, a fizika i mehanika igraju se novih promašenih tema, peluda, promašenih koordinata jebe se postojanju za kalambure, satri taj vjetar samodpadnosti,

A jebiga ne svida mi se ni taj stih

zato sljedeći red, vodopad, zove me slogoslijed, onomad, otpad, ima da radiš mrvu bolje soliram mamicu ti, dopadno, pred dokom, dopom

(Isus čita Nikolu Šopa)

Ne seri, baci te bisere pod noge usurpatoru, izadi iz blata, iz tora, ti si stvaratelj

(ne ti, mislim ja, ja sam stvaratelj, dirigent i pacijent)

To je twoja doša, duša, gorkoslatka, krvava doša, prošla je puteve daleke da dođe tu i da umukne na tren

da urla, da urlaaa

Samo tako par riječi i još par između tih dviju tri četiri raskrasotica krhotina

udahni umjetne suze

Preuzeo te dah vlastitih strahova i sad se smiješ samom sebi i gledaš da počneš, uzmeš uzde

evo ga

Jer si prvi čovjek, nečovječno, ljuštiš 77 slojeva za 78 i opet se nalaziš na istom putu kad ti ples govori

Slijedi taj 15metarski snijeg i reci fiju

Zini pa se odmah nasmij

Odbaci se preko mora i zvijezda

Do tri četiri pedeset pet stereotipa

Kao slika istog sna što ga u više slojeva samo gledaš i bacaš samom sebi u oči

Najbolje su samotne noći kad stojiš sam šarlatanski

Idi, idiote do kraja

Iza bagre, bagrem miriše

Kesteni miluju lice djeci, lišće kao perkusija

Prolaznika, a samo žele reći

bondorno prinčipesa

Lišća traže topli dodir i hir, i kraj zločestih ljudi koji viču radi raznih stvari, revolucije, rase, spola, mase, maske, pogleda, visine, krvi

Idi idiote do kraja

Pleši svoj zaplet od Atlante do Zagreba

Treba treba ne treba

Sam na suncu

Idi do maja, tripaš na rupici papirnatog srca, kalendar je sveznadar stilske smrti (koji kurac?!) zabij ga, idi do kraja

Nisam mrtav i nisam na prodaju

Udahni, veliko je

To veliko berićetno konkretno

Idi do jaja pa i niže

Digni se dok ti zemlja ego liže

(opskurni susreti su dodir anđela na noćnoj smjeni)
Ogradili su se

Odgrađujem

Krila

Ulice

Vilice

Volim te do Zore

Iz čiste radosti

Otpor

Na oporom crnom vinu
broje se nezaboravljene
represije
tijelo društva i oči pamte
naša ljubav za stihove
dovest će njihov komfor do
ludila
đainizam
nikako fašizam
beremo jabuke knjige
druga smo nit
vodilja
razrast ćemo represiju
divljinom šume korijenom
pjeva ptica riječi sunca
osmijeha
no pasaran
grlimo vas iako ste ljudi
masakra

Pustite pjesnike na miru

Na banketu asfaltu muzeju tvornici / samo na papiru
Na prvoj liniji, neki finiji neki bezubi
Neko krvav neko patetičan neko pak sinestetičan
Sve su to one olujne boje predsezone u paklu
Neki igrači jebu mater svima
Neki svirači dobivaju u pakšu
Neki se recikliraju za bakšu
Banalan put u rimu težu
O smrti pričaju samo oni što drugom put sabotiraju

Iz zdjele riže vrišti novi kungfucije
Čuj ga kako maše vjetrom
Mapira boga i božanske misli
Njegova igra igra je svih onih preostalih i nedostajalih
pjesnika
U raju Lorca i Mika igraju svoj šah i smiju se natjecanju

Pustite pjesnike na miru

Iz rudnika viče stih Bela Bela, čao
Kako si
Kako tvoje nevidljivo zbivanje
Rudarske mornarske brodske ožujljene katrene
Jubeš kontinuitet
Bog je dobar, polako s teškim riječima poeto
Letimično pretjeruješ u sjećanju na one koji pjevaju o vjetru
kiši krvi suncu
Sever u reveru
Čarli ide do kraja
Janko ima ciganke i jaja
Oćemo li išta zapaliti do kraja?

I jesmo li zagrlili špilju
Atavizme i kataklizme?

Pustite pjesnike na miru

U šlafruku dirigenti pjesnici razjebavaju sinegdohu Amerike
Ide im ruku pod ruku da nikad nije bilo dobro
Pa kad se žale, kad šamani dijele šamare
Pjesnikinje škrope napaćene ceste

Poezija vrti svoj tango Django
To je samo riječ alkemije
Slova luđaka kao da je đubre
A on je naše divno lice arapske ljubavi

Pustite pjesnike na miru

Viče Damir iz sveg glasa
Revolucija razjebana je iznutrica
Toplog lica šušti iz Beča Arthur
Budi drug, uđi u suludi krug
Ljubav je tanka nit izdaje

Pustite pjesnike na miru

Na krajičku verbalnog spektra
Mašemo carstvu što ošlo je na kvasinu
Jebiga nije tajna da slavimo pištolj
Omču pa malo i šinu
Mašta je strast bez kazne

Pustite pjesnike na miru

Konj

---

crven iz snova
i nektara muzike Beograda
divni dani ma koliko svi
paranoizirali o tome
malo čuda Narodnih novina
vratili su crvenu
vrpcu već godinama
govore, ma
nema više; kažu bila je
tražena
2020. tražena je
možda sam malo raširio
taj zvuk tipke
ili su i drugi ostali bez cipela
turn around bright eyes
zmija je duga 11 kilometara
obavija XXXXXXXXXXXX

konja slobode b e z i m e n a

Prašine

Iz praha
Ošine te pogled u suzama
Auti kao kuće sigurnosti
Strah od pepela, na vjetrometini blagdanskih dana
Indijanska vatrica kao melem
Brda cigala što izbrisale su djedov zagrljaj

Neki drugi tamo Kruha i igara ispred objektiva
Oni što vole svoja odgovorna utjecajna podbuhlja propusnička lica
Distih za njih je kap preko ruba, ovaj kateren
Je da ih izbriše s ljubavlju u bezdan i kaže pih u tren

Čujem Leonarda kako s drugog svijeta tješi samo jednom riječi
Ponavlja je preko svih prepreka, patnje, krvi, suza, straha
Svojim toplim glasom kaže riječ
Sve će biti u redu
I tad na tren nema ničeg osim mira
Zagrljaja
Deke empatije što jedino može ugrijati
Porušene snove
Onih u čijem srcu moćna stijena
Tinja
Banija, Posavina
Leonarde, reci im riječ
Empatija je svetinja
Suzama će se izgraditi nova sunca, obnoviti stara
Kao da nikad nije bilo oluje što progutala je sve
Jer gradimo iz ničega osunčane obraze
Podbuhlji će propasti, ozareni procvasti
Djeca će se smijati po igralištima
Majke će zaustaviti kataklizme, izbrisati bore

Patetični pjesnik samo je dosadna utvara

Leonarde, reci im riječ

Aleluja

Život se otvara

Aleluja

Luka Antić

Antić, Luka (Šibenik, 1976.) u rodnom gradu završava osnovnu i srednju školu. U Zagreb dolazi 2008., gdje do danas živi i radi kao voditelj u klubu Močvara. Pjesme objavljuje na književnim portalima poput Književnost.hr, NEMA, Metafora, čovjek-časopis i u nekoliko zbornika. Svoju poeziju izlagao je na državnim slam prvenstvima, Pameli (Poetry and Music Equals Legendary Art, poetsko-glazbenom performansu), Jutru poezi-je te u raznim birtijama i krčmama. Polaznik je radionice poezije Centra za kreativno pisanje i suosnivač pjesničke tribine Govorimo glasnije. Voditelj je kulturnih programa Turbi-na – turbo tribina i Močvarni dnevni boravak.

Di si bio 2020.?

...prva dva mjeseca u planiranju narednih deset, a zatim odjednom u rekalibriranju ostatka života, neuspješno naravno, ne postoji tako nešto. Planovi su iluzije budućnosti, samo jedna od tisuću niti koja će se možda odmotati – tko kaže da su planovi dobri, tko kaže da ne treba planirati.

Pomalo manična 2020. s mnogo “ne da mi se” i “mogao bi” donijela je zaruke sa ženom mog života, udomljavanje još jednog psa (Zara aka Niskopodna), više radnih sati nego godinu ranije, stručno upoznavanje statike, imovinskog prava te sela i zaseoka u Zagrebačkoj županiji.

“I nogu u guzicu je korak naprijed.”

zaigrajmo u krug

plemena se okupljaju
oko velike vatre
da zajedno tuguju

previranja nadležnika
nad promrzlim ruševinama

zaigrajmo u blatu
kao da sutra ne postoji

zatvorilo je sve

---

ne rade birtije
ne voze tramvaji
ne prometuje Gajeva

u četiri zida
pronađi sreću

ako su nosivi
i ostanu uspravni

plešemo pod maskama

---

zavijeni u crno
njušimo nervozno
vrijeme što nadolazi

tišina je prekrila
zaigrane ulice

nesigurni pogledi
odmjeravaju milimetre

ispod štokova

---

pustili smo korijenje
kroz prste i podove
da sačuvamo sjećanje

u dvije sekunde,
prebrojali korake

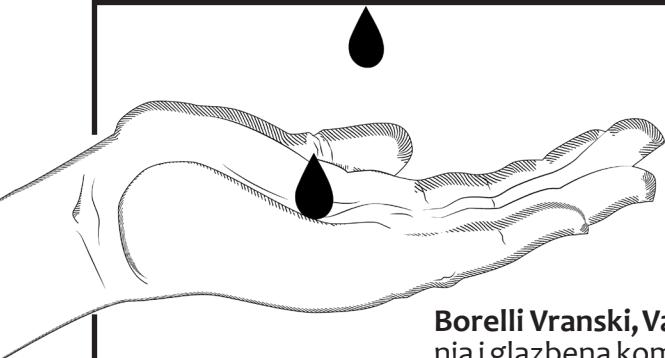
točno dvadeset sedam
dvadeset sedam za spas

kako se mjeri veličina?

količina čega
je potrebna za što?
ispod prašine leži istina

pitaj ako želiš znati
daj ako možeš dati

postaviti dobar temelj
nikada nije lako

Vanda Borelli

Borelli Vranski, Vanda (1991., Zagreb) je pjesnikinja i glazbena kompozitorica u nastajanju. Završila je sociologiju i komunikologiju te se dalje educira u području digitalnih medija. Vodi društvene mreže za kulturne sadržaje te, osim socioloških istraživanja, radi u području internacionalne kulturne diplomacije za promicanje hrvatske povijesne kulturne baštine. Ritam je u njezinim pjesmama važan i možda jedina stvarna konstanta. Usljed događaja 2020. godine, utočište nalazi u suočavanju sa strahovima pomoći meditativne vibracije riječi. Opisuje svoje pjesme kao mala umjetnička djela koja traže izvođenje uživo i interakciju. Izvodila je na pjesničkim večerima kao što je Pamela, Poezija prije izlaska u Booksi (2017.), te Govorimo glasnije u Močvari (2019.), a surađivala je i u glazbenim projektima u formi poezije (primjer: Brego Beat Box, 2019.) te sudjelovala na *Pamela Evolution*, Erasmus+ projektu mladih umjetnika u Njemačkoj (2019.).

Di si bila 2020.?

O sivi Zagrebe, pun si ljudi i betona pa mi je nekad od jutra u glavi muka, galama, kolona.
Omeđen šumama, barem nam disati daješ dok kupimo u šoku pokidane stvari s poda.
Grijalo me sunce još kada sam stigla u rodni grad.

Čula sam do otoka poziv.

Nastojim se prisjetiti uvijek i tad:

Ispod nas teče bistra voda.

2020. banu.

Nikad veća tišina nije bila, nakon vriskova i lomljenja psihe jednom, dvaput u danu.

Tiha je to i sablasna gužva vani.

Jedino se možeš izolirati u svoju malu sobu, a tamo te pak potres po glavi grdi i baca, tutnja, beznađe lašti muk iliti glasna šutnja; čudne mostove pravi.

Prirodan je strah, ali te nekad prati gdje god si za godine sve bio masline i mandarine brati.

Vrijeme u kojem nikad nisam više o sebi naučila.

Tko sam i gdje duboko unutra.

Stvarnosti-ima ih više

Nikako ne mogu odlučiti
Je li bolja fantazija
Ili stvarnost,
Virtualni svijet
Ili analogna podloga tvojih ruku posvuda...

Divno je kada se dva svijeta spoje.
Više ne postoji
Tvoje ili moje.
Samo ritam života
I valovi,
Pikseli.

U trenutku,
Više nisam tu.
Moram na drugo mjesto poći,
U misli se utočiti,
Gdje nema pritiska,
Vrtnje subliminalnih kotačića.

Pogledaj me u oči
Ja gledam tebe.
Istupi iz gomile.
Sve je u glavi,
U tvojoj moći.

Najsnažnija je milja
Koju sam za sobom ostavila,
Odmah nakon što je moja ljubav rekla zbogom.
(lockdown; travanj 2020.)

Impresija laganog ptsp-a

Sivkasto nedjeljno jutro s prozora,
Izvan strukture,
Mutna slika.
Iza mene grad,
Ispred šuma Medvednica.

Magla se spustila.
Sve je spooky,
Adrenalin me puca,
Steže u prsima.

Instinkтивно dотићem džepove prstima,
Jer sam onaj dan u svojoj glavi,
Negdje prije dugoročnog pamćenja,
Ključeve skoro izgubila,
Ostala nijema,
Zatočena...

Možda tek nakon onih flashback odaja
Je zamirisao snijeg.

A mene je strah zaspati,
Jedva držim malu bilježnicu u ruci.
Brojim i zapisujem
Koliko sam se puta noćas u znoju probudila.

Razumijem.
Toplina.
Odluka.
(listopad, 2020.)

Dan mrtvih

Misao je riječ
Koja ostaje na koži tijela.
Sjećanja...
Otitak svjetla.
Paukova paučina vreba.
Radi se sjena.
Jesen.
Vjetar.
Sivo-bijela...
Prelamanje snopa
Upotpunjuje prazninu tame.
Duboke,
Stvarne,
Riječi zapisane
Nikada neće nestati.
(studenzi 2020.)

Mirno more

Mir.

Ono što tražim sada.

Ostavila sam sve za sobom.

Iz kože iskočila

I protresena izašla.

Pretočila sam dio unutarnje sebe u veliku čašu.

Nešto drugačije postajem.

Britko stvorenje

Koje vodi samo štura struktura nagona preživljavanja.

Bonaca.

To je sve što sada želim,

Da mogu ponovno zatvoriti oči,

Bez straha,

Fantomskih potresa,

I regresije kao da sam dijete,

Ona curica mala.

Žudim imati ponovno povjerenja u sebe

Da ču primijetiti što se događa oko mene.

– Napokon zatvoriti oči i vidjeti mirno more

U sутону narančaste topline.

Mogu osjetiti na obrazima i volju

Za širim otvorenim očima,

Kako bih intenzivnije vidjela baš svaku boju.

Ponovno osjećati se sigurno.

Zato me bedira

Razrušeno sivilo

Što je ostalo od našega grada.

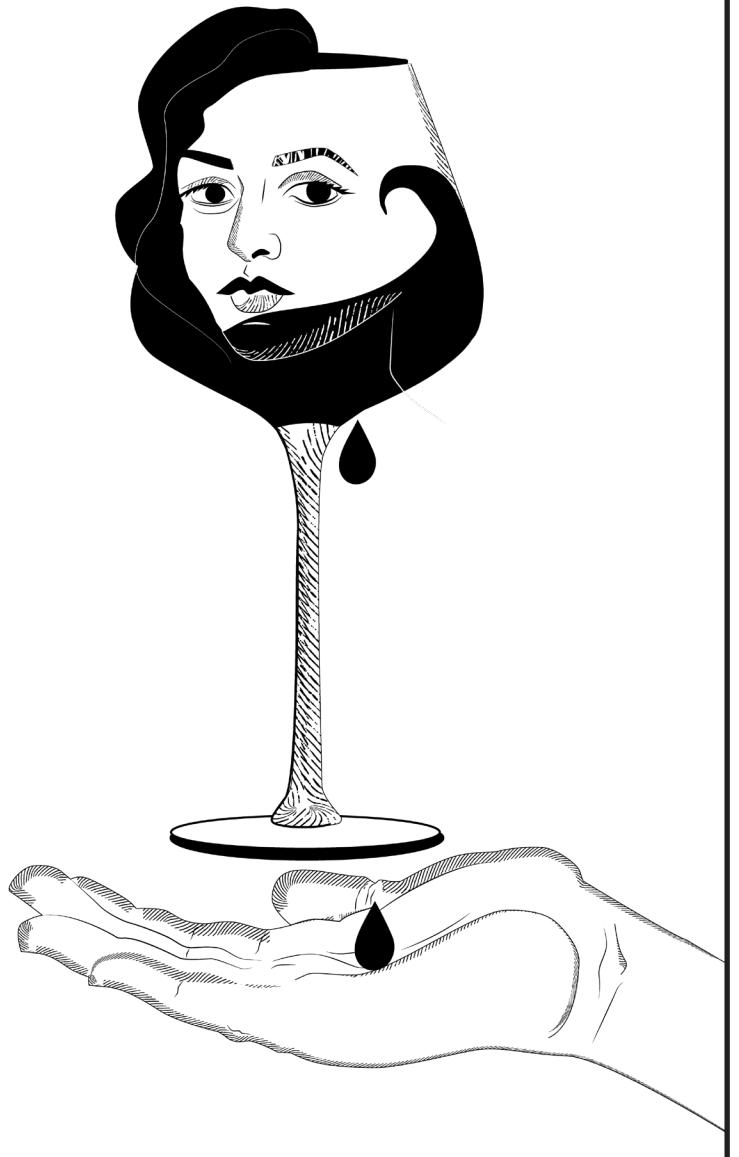
Lešinari su se odazvali
Prizmom svakidašnjih potreba,
Pozivu lažnih grofova,
Omrsila im se brada.

Uvijek ista priča.
Grintava manipulacija verbalnih tokara
Razdvaja selo.

Dобра стара Јвка,
Равно из врта
Борама брига,
Вели ми
—   Црква је у лошим данима.

Пroljeće, dođi nam!
Kišo, isperi tugu i traume,
Da izgradimo ponovno temelje,
Našim domovima sigurne krovove,
Čvrstим stihovima.

Ispod ruševina je istina.
Živ je!
Vadi ga!
(prosinac 2020.)

Nada

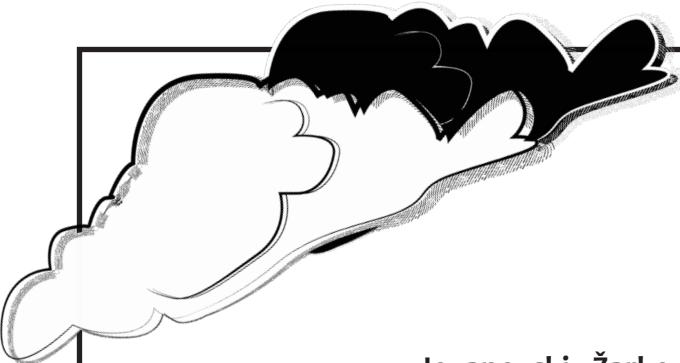

Nada je zvuk,
Melodija,
Riječ kao meditacija.

Posebna toplina,
Tu,
Unutra,
Gdje si kao dijete.
Sva tvoja sjećanja tamo
Mirno počivaju.

Zatvori oči.
Zamisli sebe,
Kao ocean.
Dublje od potresa.

Čista emocija.
(prosinac 2020.)

Žarko Jovanovski

Jovanovski, Žarko (1966., Zagreb) diplomirao je umjetničku grafiku na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Izdao je jedanaest knjiga poezije (Hrvatska, Jebo mu pas mater i životu, Besparica, Voliš li ti mene uopće?, Viškovi, Jebite se svi!, Pjesme o tebi, o njoj, svejedno je, ionako sam bio pijan dok sam ih pisao, Od poraza do poraza, Mislim da se tu više ništa ne da učiniti, Egzaltirane kariatide i Embriaguesa), zbirku kratkih priповijesti Priče o Lenjinu i Staljinu te roman Pizzeria Europa. Objavljivao je literarne rade u više zbornika i časopisa u Hrvatskoj i inozemstvu. Autor je strip albuma Mrakci. Bavi se grafičkim dizajnom (i grafički dizajn se bavi njime) od 1994. godine. Član je Hrvatske zajednice slobodnih umjetnika. Živi i radi u Zagrebu.

Di si bio 2020.?

GODINA KADA SAM POČEO DISATI KAKO TREBA

Danas je ponедјелјак. Svaki tjedan започне са понедјелјком, а завршила је с четвртком. Чудна година која је имала само четири дана. У понедјелјак ујутро устao sam iz kreveta. U utorak sam privremeno zaspao. U srijedu ujutro, probudio me američki predsjednik, заhtijevajući ultimativno da mu pričuvam jedan od njegovih nuklearnih projektila u svom domu. Toliko mnogo ih je ovaj imao, da ih nije više nigdje mogao pohraniti осим у некој pozitivističkoj utopiji mog stana. Ali ja te ноћи sa srijeđe na четвртак нисам могao zaspati. Atomska bomba у mom krevetu htjela me наsilno zavesti, pojebati s guštom, obezglaviti, htjela je да se zaljubim у nju и sagradim joj dom од cementa i cigle и да имамо пуно, пуно djece која нас воле и grade svijet bez nuklearnih projektila. Meškoljila se pohlepno у mraku на jastuku, ljubila me у моje dlake на bradi, sve dok nisam ejakulirao по njenim metalnim čarapama. "Volim te!", rekao sam joj tren prije nego je eksplodirala и raznijela svu моju ljubav po zelenkastoј četkici за zube у kupaonici на odjelu bolnice. Mrtav i bezub, ja sam je dosta dugo promatrao. Bila je то zaista divna bomba, divna pička, možda najljepša koju sam ikada sanjao unutar svoja četiri sjebana zida.

OBLACI U PIVI

---

makar izgledam
kao da mi je svejedno
i mene guši, ali strpljivo
čekam da prođe

zatočen
pijem kao i prije
predivne galaksije
divljaju cestama

uzaludnim naporom
podijem oko podneva
prljave rolete
grad prepun dima

sve prolazi
na kraju ću i ja otići
mutne vode, kao mutna pamet
blato u grkljanu

zaboravljeni oblaci
putuju pivom

RADNO VRIJEME DEPRESIJE

---

nemam osjećaj protoka
oblak stoji zacementiran na oknu
oblak stoji zakopan u grobu
golo drveće šušti
prazan sam

rado bih te upozorio da kasniš
ali ta vremena su prošla
niti kuda idemo
niti ćemo negdje stići

golo drveće šušti

prazan sam

---

* * *

---

još dva puna autobusa
završila u provaliji
bog sad igra

na sve ili ništa

anđeli su bliže
ne osjećam te više
ponirem u sebe

molim te

napiši mi nešto lijepo ujutro
ispod popisa stvari
za dućan

* * *

---

danas ujutro
tvrd sam orah
pijem svoju krv na slamku
nerviram se oko budalaština:
“hoće li ljudski rod preživjeti?”
čim pogledam kroz prozor,
shvatim da neće

i počnem se smijati

te su godine napadale bolesti i potresi
mora da je bilo nekih razloga, kazna božja,
štoli?
negdje u rasporedu planeta je bilo pometnji
ljude u ljetopisima
nitko iz tih vremena više nije pominjao
zima je bila blaga, govore pokojnici
a snijeg je zatrpan krajem trećeg mjeseca
te je godine
krivo bilo pravo
pravo je bilo desno
a južni vrh katedrale
pao je na biskupske dvore
te je godine sve bilo krivo
dnevnički mnogih će učiti jednog dana vjeverice
(kad nauče čitati)
da je zemlja oduvijek bila sveta
al mise nitko tada nije držao,
prestrašen narod pušten s lanca lajao je na mjesec
jer nebo je sastavljeno sa zemljom te godine
i osta samo gola riječ puku u suhim ustima
koju više nitko nije mogao sastaviti s mozgom
a ta riječ, neizgovorena, opasna je
ta je riječ, kao bodež opasna
to je najopasnija rabota dokonih
kao san je ta riječ neizgovorena bila
lijena i nejasno svrhovita
pa me žena pitala onda
koji je danas dan, uopće
eh, kako bih ja to mogao znati?
dan je neki dan
bilo koji dan

Ines Kosturin

Kosturin, Ines (1990., Zagreb) rodom je iz Petrinje, gdje pohađa osnovnu i srednju školu (smjer opća gimnazija). Nakon toga u istom gradu upisuje Učiteljski fakultet, gdje je i diplomirala 2015. godine te stekla zvanje magistre primarnog obrazovanja. Pisanjem se bavi od mladosti, a 2014. izdaje svoju prvu samostalnu zbirku poezije, *Papirno more*. Krajem 2020. izdaje drugu samostalnu zbirku poezije, *Herbarij*. Pjesme objavljuje kako u domaćim, tako i u internacionalnim (regionalno i šire) zbornicima i časopisima. Na međunarodnom natječaju Concorso internazionale di poesia e teatro Castello di Duino 2018. osvaja treću nagradu. Poeziju uglavnom piše na hrvatskom i engleskom jeziku.

Di si bila 2020.?

Ove vrhunaravno grozne godine glavna riječ bila je “doma”.

Gdje si bila u doba korone? Doma.

Gdje si radila u doba korone? Doma.

Jeste imali probe sa zborom? Jesmo, al' od doma.

Hoćeš ići piti kavu, al' kod mene doma?

Gdje si bila kad je treslo? DOMA.

Gdje si sada? I. Dalje. Doma.

Tako je ta minula godina u stvari jedna kućna životinja, kao smrđljivi martin. Zasmrdi sve u trenu, a ako i ne smrđi, glupo i glasno zuji i udara o zidove.

Martini imaju samo jednu pozitivnu stvar – dolaze iz prirode, i pokazuju da ima još života. Meni je tako 2020. napokon donijela drugu zbirku, i pokazala da ima još tu života.

Sad ju samo treba na lopatici iznijeti van iz kuće, baciti negdje daleko i čvrsto za njom zatvoriti vrata, da joj ne padne na pamet vratiti se.

GIBLJIVOST KOSTIJU

Skupit čemo sutra
Laktove u svežnjeve
Oči u bukete
I zagnjuriti glave
Duboko u zadisanu zemlju

Tako nakićene
Kao u procesiji
Gledat će nas zbumjeno svijet
Zašto u slavlju nosimo isto gramzivo tlo
A nosimo

Blato pod nama
Blato naših ulica
Blato naših koljena
Blato naših kralježnica

Generacije gospode i gospodarstava
Svatko od nas skriva pod
Povijenim plućima
Na vjetrometini kamere rijetki puste krila
Kako ovdje rastu planine
Rastu i pleća
Sabrani smo od istog blata

SALINITET SNIJEGA

Inatljivo se ove godine
U praznine nagurao snijeg
I grad u podne izgleda gladan
Sa zjapećim ustima posvuda

I zubima od leda
I odjednom star

Kao kad se probudimo
Jednom u proljeće nekog glupog dana
Pomalo učmali polako ofucani
Ponajviše stari

Kako to inače bude
Dugo to starenje kriju od nas
Vlastita glupost i nebriga
Izbjegavamo vidjeti jednako
Ispucale šake i ispucale ceste

Dok se naprasno u utore
Ostale od siline vremena
Ne nagura snijeg
I cereći se otkrije sve
Propuste
Pogreške
Poraze
I bude slan
Kao more da je palo na grad
I jednako su bijeli kao grad
Obrazi od soli
Odjednom jednako slani
I jednako stari

TEKTONIKA DISANJA

U urastanju protupožarnih stuba
U nezgrapne tornjeve razuma
Umjesto izlaza za hitne slučajeve
U nova se vrata ukalemio zrak
Pa nema sluha kad želim pobjeći od vrpoljenja čvoraka

Predugo sam čuvala puninu pluća
Vjerujući da će jednog dana rebra
Očvrsnuti
Da će okus skriven u njima
Zaplivati natrag prema izvoru

Nehotice udahnut tuđi put
Očvrsnut na jeziku
Kukavički je skrivaо svoju prisutnost
Dok ga širenje kostiju
Nije uznemirilo kao jato leptira
Podvučen pod želudac
Svaki taj tuđi dah drhtao je žilama
Izdrižući na kraju ramena
Kao Kolos iz vode

Još samo u snu duboko dišem
Bez straha da će širenje moje diafragme
Utjecati na tuđe unutarnje potrese

LICA STRAHA

Ponekad
Prije nego legnem
Psi u selu počnu tuliti
Tada dva puta provjerim jesam li zaključala
Ulazna vrata
I zatvorila sve prozore
I pokrijem se preko glave da me ne vide
To su noći kad smrdim
Na strah

Ponekad
U snu
Prozivam sve čega se bojim
To su noći kad govorim
Na jezicima koje još nisam naučila
Strah ne treba riječi da bi postojao

Ponekad izbjegavam visine
Ponekad pogled na stepenice
Ponekad ljudе
Počesto sebe

Strah je lice koje izgleda snažno
Strah je lice koje izgleda odlučno
Strah je lice koje izgleda hrabro
Dok se iznutrice žvaču kao izgladnjeli kanibali

VJEŠALA

Snijeg je pao na voćke gramzivo
Kao čopor vukova
I satima glođe cvat sočan od buđenja

Mjesecima kasnije
Selima će stajati voćnjaci puni strašila

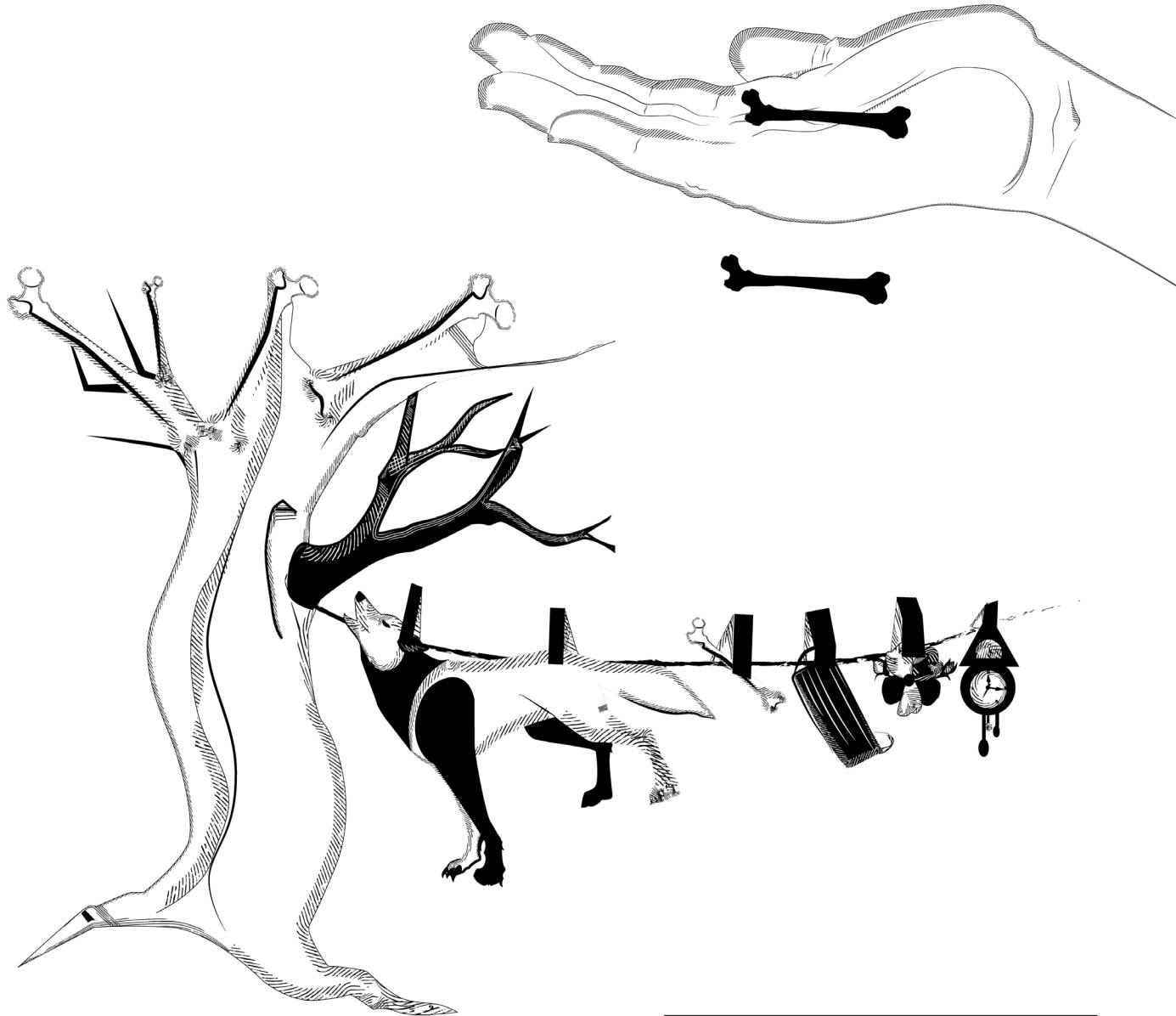
I praznina u krošnjama će nositi
Ostatke straha
Koji nas je natjerao da se zaključamo

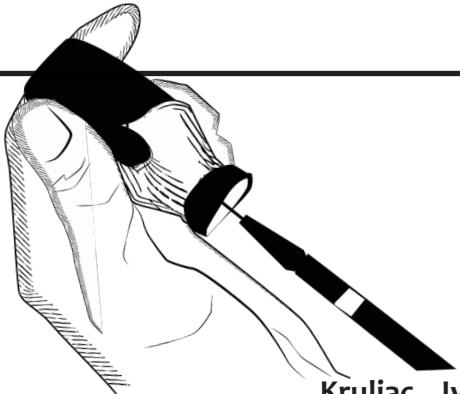
Djeca pred prvom ljetnom olujom
Uzlupanih srca i izraženih bjeloočnica
Poludivlje životinje
Mladost ne zna puno bolje
Sada ne možemo puno bolje

Kad zazeleni obilazit ćemo kuće
I praviti se da ne vidimo
Užad po stablima

Svatko će se hvaliti
Kako njihov voćnjak još nema ruke
A onda će se vratiti doma

I mirno ga svog ispiliti

Ivor Kruljac

Kruljac, Ivor (1996., Zagreb) nakon osnovne škole završava za zvanje ekološkog tehničara u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga. Piše pjesme, novinarske članke, publicističke tekstove i kratke priče. Studira novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Radove je objavljivao na raznim portalima i u raznim medijima. 2017. objavljuje svoju prvu zbirku pjesama Nebuloze, 2018. drugu, imena *Psihodelije*, a početkom 2020. pak i treću: *Intelektualna kruljenja* (besplatno dostupne na linku <https://ivorkruljacpdfzbirkedownloadbesplatno.weebly.com/>). U želji da svoj poetski teror širi i u inozemstvu, nesretnik ima i vlastiti profil na Mediumu gdje objavljuje poeziju na engleskom jeziku (srećom, bez veće pozornosti, <https://ivorzk.medium.com/>). Pored svega toga nastupa na pjesničkim i inim događajima kad mu se pruži prilika.

Di si bio 2020.?

A što se to vas tiče? Ah, da li sam bio širitelj zaraze? Ma ne. Malo nakon objave treće zbirke, korona više nije bila zajebancija na račun Kineza i Talijana već je stigla u Hrvatsku i zatvorila sve kafiće, klubove, škole i ostalo (pa su klubovi imali dobru izliku da nema ni promocije nove zbirke). No, ajde, čitala se online dosta dobro (s podijeljenim reakcijama publike). Da vam odgovorim na pitanje, bio sam doma i piskarao novinarstvo i poeziju. Onda je roknuo potres, usrao sam se i, iako je kuća bila proglašena sigurnom (jednom kada maknemo dimnjake), zbrisao sam kod cure te tamo nastavio piskarati novinarstvo i poeziju i usput psovati sve po spisku konzervatorima kojima je u obnovi grada bitniji izgled 19. stoljeća od sigurnosti ljudskih života. Izgubio super plaćeni posao asistenta urednika u *Time Outu*, malo zbrisao u Novi Vinodolski (jer ljeto) i onda nastavio pisati i pritom ubesti neke novinarske honorarčice. Ne biste vjerovali, s novinarsko-studentskim kolegama Filipom Bahunom i Ramonom Šćuric sam osvojio i Dekanovu nagradu za timski istraživački ili umjetnički rad. Ali, u cijelom tom kaosu, malo sam zapostavio studiranje te mi je ostao kolegij u ljetnom semestru i diplomski rad za dovršiti. No o diplomskom nećemo, zato smo i napisali ovaj zbornik da imate druge stvari za čitanje, tako da uživajte u ovom bloku kao i u prethodnim i nadolazećim u ostatku ove naše publikacije.

Dragi Domagoj

Dragi Domagoj, rođen si 15.3.-ćeg,
no rođenje ti je zasjenjeno
usred nečeg mnogo većeg,
2020. je godina korone,
a rodni Zagreb ti je pogodio
potres
uzdrmavši nam svima kosti i spone,
ti si bio ovdje, a kao da i nisi,
cuclao si bočicu, plakao i pajkio
a anksioznost ti nad umom ne visi,
bio si nesvjestan čak i kad si budan,
nisi ni skužio kako je svijet ionako
uvijek lud, a s koronom još više bio čudan,
sigurno ćeš o tome učiti za par godina u školi,
na satovima povijesti gdje će se u gradivu Titi i Franji
pridružiti Mesić, Josipović i Koli,
nisam ziher kakva će ti biti ta nastava,
možda tek na fakultetu sretneš poštene profesore
i tvoja vlastita znatiželja će donijeti argumentiraniju formaciju tvog stava,
no zasigurno, čuti ćeš različite priče i izvan formalnog obrazovanja,
koje će samo unijeti dodatnu zbumjenost u tvoju percepciju znanja,
o tom događaju prošlo-svršenog stanja,
iz svih ćeš priča, argumenata, laži, istine
i dokaza o tom razdoblju imati svoje mišljenje,
ako si mudar, izražavat ćeš ga uz napomenu
da ti teoriju nije potvrdilo vlastito življenje,
nisi živio trenutak koji će ti
(jer kod nas ljudi nerijetko vole živjet u prošlosti)
odrediti razvoj života,
i sigurno ćeš sarkastično utvrditi
da je to jebena divota,
i suošćećam s tobom kao beba devedesetih,
da je neki pjesnik zamijenio koronu s ratom i privatizacijom
i meni je mogao posvetiti ovakav stih,

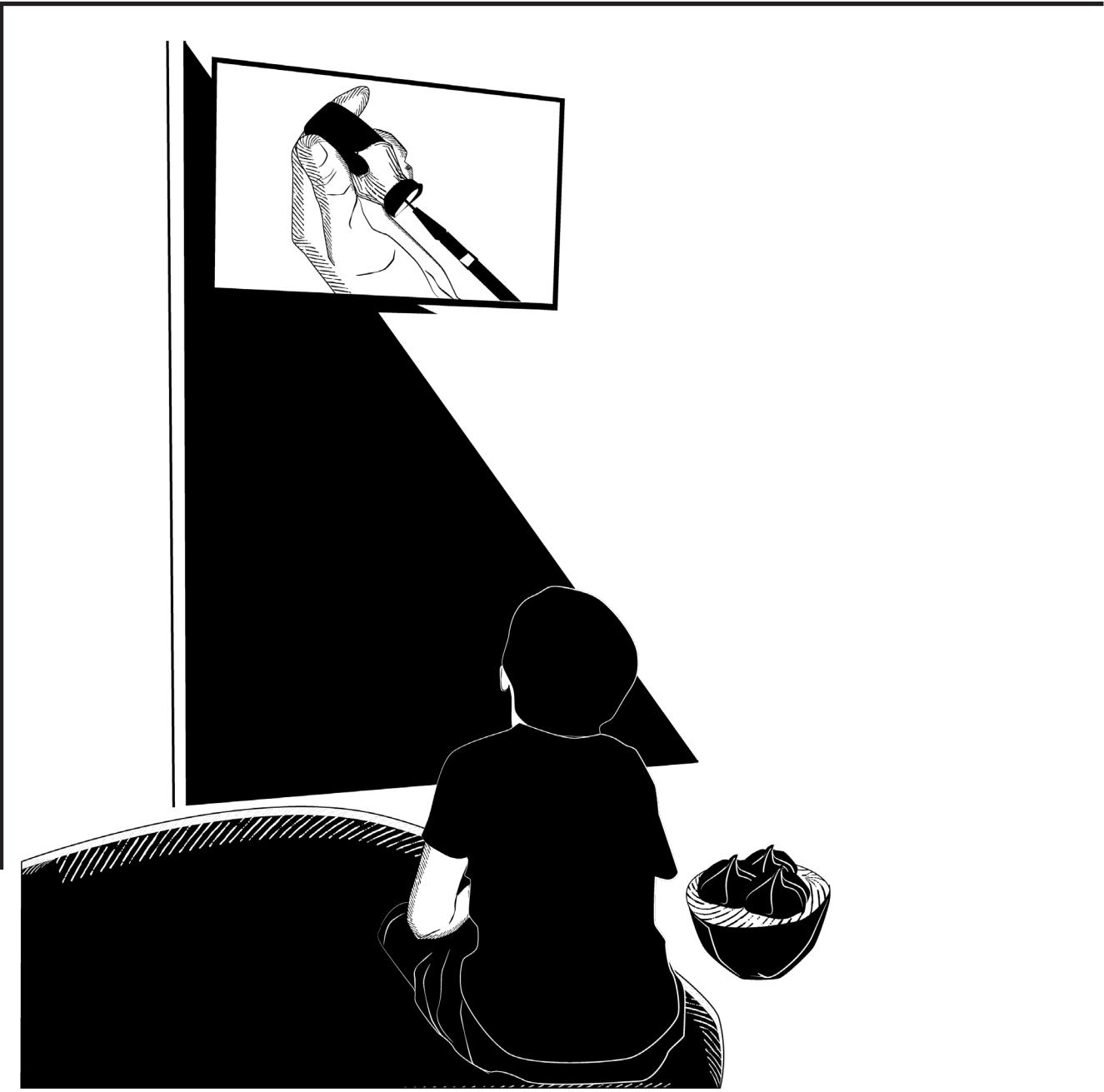
rat nisam doživio, privatizacije se ne sjećam
no o koroni i potresu moći će suditi osobnim iskustvom,
percepcijom koju ti nećeš imati
a koju sam izravno stvorio svojim čulstvom,
i netko će pomisliti da je blago tebi
što nisi bio svjestan ovih sranja,
no ja te ustvari žalim
možda bi ti frustracija bila manja,
jer netko će ti srati da nemaš pojma jer nisi to doživio,
unatoč podacima i činjenicama koje ćeš znat
a koje ni u samoj 2020. nitko nije vidio,
jer neke stvari tek s vremenskim odmakom izađu na vidjelo,
stoga nemoj trošiti vrijeme na budale moje generacije,
budi znatiželjan, poslušaj njihove priče
no znanjem i informacijama prosudi koje vrijede
a ostale odbaci sve.

P.S.

**Pliz pogotovo odbaci ove kaj su bili antivakseri i protiv maski,
steraj ih u onu stvar
i ne zamara se oko njihovih opaski.**

Tko ne putuje, putuju k njemu

Nikad nisam bio u Kini,
malo po Africi, malo više po Europi
a u Srbiji mi je ženska
kad se sudarila samnom
rekla "izvini",
a baš bi volio posjetiti Kinu,
puno više nego ponovno strinu,
obožavam žderati kinesku hranu,
kao mali sam gledajući Shaolin filmove
razbacivao igračke po stanu,
fascinantan im je jezik
iako ga vjerojatno nikad neću naučiti,
nemam discipline
da bi ga mogao dobro proučiti,
nikad nisam bio u Kini,
ali iz Kine je došao virus
napravio belosvetsku pizdariju bez da kaže izvini,
sad nemrem nigdje putovati,
čak ni pijan u bircu
drugima mudrovati,
zanimljivo mi je razmišljati o toj pošalici,
podjebavanju kojeg se sjetim i kad spavam i kad jedem
i kad srkam kavu u kućnoj šalici,
kako nisam bio nikada u prilici tako daleko otići,
ali iz daljine neke stvari
su uspjele do mene stići,
no i dalje Kinu želim posjetiti,
možda jednom i skupim pare i onda samo da se otvore granice
pa da tu čežnju uspijem utažiti.

Iskreni zapis povijesnog trenutka

Akteri smo (većinom sporedni) zanimljivih vijesti,
neki se tješe barem bit će
istaknuti zapis u povijesti,
tko preživi pričat će,
i dobru priču imat će,
a tjeskobu sadašnjeg momenta pojest će vrijeme,
ostaviti će dobru priču
a maknuti anksiozno breme,
i dobro da je tako,
ako razmislite
složit će se svatko,
jer treba nastaviti dalje,
nemreš isti komad kruha uvijek
mljackati unutar svoje žvalje,
no kako na svoju fascinaciju povijesnim događajima dobije erekciju kurca,
evo za podsjetnik realnosti
ova rima Kruljcu od Kruljca,
dragi Kruljac, slobodno se ti
(ako preživiš)
za trideset godina preseravaj ovim iskustvom,
kao što su se drugi stariji tebi preseravali svojim
kad su se našli pred tobom mulcom,
no ti i ja ćemo dobro znati što je bilo,
što si mislio kad te podrhtavanje
probudilo,
da nisi ništa mislio od paničnog toka,
da si se isključena uma zajedno s obitelji
prestravljen sklanjao ispod štoka,
da vani nisi bio heroj već si promatrao i čekao šutke,
panično gledajući u mobitel jesu li ti dragi ljudi izašli
ili završili kao upecane štuke,
bogme si i satima nakon prolaza minute žute,
svakih pet min odlazio pišat
jer ti je mjehur htio da pukne,

dakle jedna je stvar oko koje treba biti iskren,
doživjeti povijesni trenutak
baš nije super taj tren,
pa se samo toga sjeti kada se vratiš u kronologiju povijesno dosadnu,
neka neki drugi, a slični 140-godišnji rekordi
nekom drugom za poetsku inspiraciju ostanu.

Hipi hip komuna!

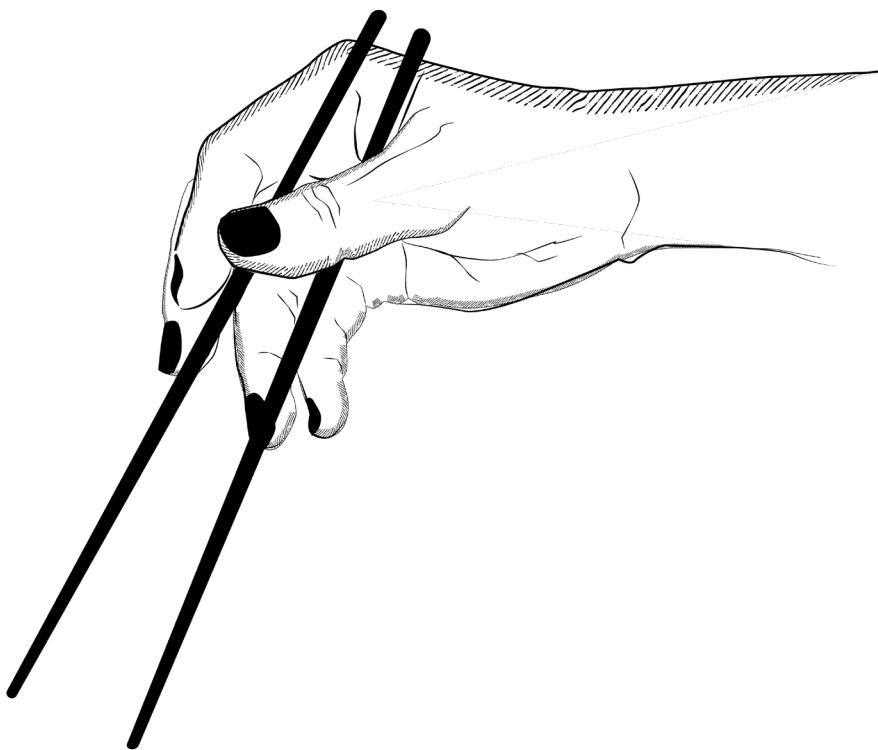
Štovao sam punkere
štovao sam one što su hipi,
i još neke ideale koji hrane
bunt što u meni kipi,
no nekako sam najmanje htio biti hipi,
ali eto me sada usred hipi fantazije
da se od virološke stvarnosti mogu skriti,
sam u vrtu okružen zelenilom,
uz proljeće, pjev ptica i ježeka što se skrio
među grmovima cvijeća onom neuvenulom,
moji susjedi su negdje okolo u dvorištu,
na sigurnoj daljini
ali u miru u svome skrovištu,
jer među nama su svi čisti a zaraza je tamo vani,
virus je stigao iz prirode ali
ova vrtna priroda djeluje ljekovito na nas ustvari,
ljekovito za stres što se zahvatio našeg uma,
priroda i mala samodostatna
zajednica jednako komuna,
i ajde od svih sam subkulturna postao baš hipi,
ok je, ali jel bi barem moglo
biti malo više trippy?

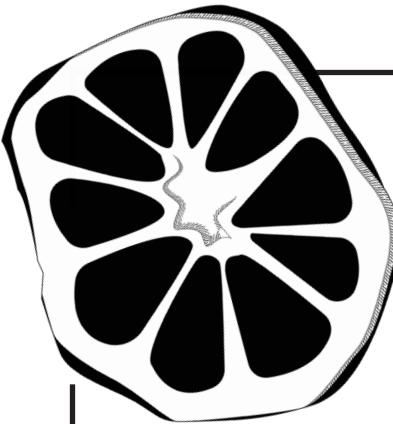
Stihovi za zaokružit korona razdoblje (pisano 2021.)

Bila je to svjetska pandemija,
gledao sam da ne padnem
i ja,
Covid za pluća ne prija,
Covidconda, plućna zmija,
svijet u karanteni borbi za zdravlje je postao oltar,
sjebano vrijeme za biti hipohondar,
je li onaj kašalj bio simptom?
Ili samo jedan trenutak uzrokovani time
što prema grlu nisam bio pitom?
I ta izolacija,
sam s mislima i sjećanjima
pridružuju im se anksioznost i nostalgija,
jesam li mogao bolje iskoristiti vrijeme prije virusa?
Jesam li trebao više izlaziti i družiti se s priateljima
pored Britanaca upoznati i ponekog Rusa?
Ali realno, nebi nikoga pa ni sebe samog prevario,
cijeli taj dio života
sve bi potpuno isto prevadio,
dok pijem sam u sobi,
neznam dal da se smijem ili plačem
što je to život u 23. godini moje životne dobi,
na internetu čitam pjesnike
koje isto ova situacija drobi,
pridružujem im se i sam sa stihovima svojim,
i vidim da karantena ljudima postaje
barem mrvicu iskustvom ljepšim i boljim,
nisam medicinac na prvoj liniji što pomaže oboljelima,
ali i stihom se osjećam kao pozitivni pomoćnik
kao i sa drugim ličnim činovima i djelima,
koji može pogledati buduće generacije u oči,
i za postupke u 2020. ne osjećati se krivim

da su mi postupci odgovorni što je netko u toj godini ostavio svoje kosti,
  dobar dečko bio,
  starije nisam diro,
  iza maske se sakrivo,
  a slam što je Tremens Dino
  streamo,
  prvi sam participiro,
  i pjesništvo je bila utjeha
iako su se pjesnikinje i pjesnici uvijek zanemarivali,
  i nekako mislim da tu misao
  ipak nakon karantene nismo ispravili,
  opet će nas ignorirati i podrugljivo gledati,
  da smo niškoristi i da stihovi ničemu ne služe
  i dalje će nas peglati,
no, kao i uvijek za poziciju u relevantnosti jebe mi se živo,
karantena je prošla te se zahvaljujem onima
  što su me se sjetili i nakon nje platili pivo.

Josipa Marenić

Marenić, Josipa (1982., Zagreb) objavila je zbirku poezije *Let ruku* (vlastita naklada) i znanstveni rad predugog imena, neke književne osvrte po portalima, par priča po zbornicima. Njezina se poezija može naći razasuta po časopisima i portalima Zarez, Riječi, Republika, Alternator, Balkanski književni glasnik, čovjek-časopis, Booke.hr, a kao i u nekim zbornicima i Antologiji Jutra poezije. Voli objavljivati poeziju i na svom Facebook profilu. Vodila je tribinu Pjesnički dvoboja u suradnji s Centrom za kreativno pisanje, čije je radionice i pohađala. Aktivan je član udruge Jutra poezije te sudjeluje na svim tribinama na kojima može sudjelovati, poput Pamele, Stihovnice u Sisku, Zagrijavanja, Odvalimo se poezijom, Učitavanja i mnogih drugih.

Di si bila 2020.?

Recepti. Ono što je stvarno. Ono što nije stvarno. Ono što želimo. Ono što ne želimo. Najčešće zagara zbog nedovoljnog miješanja ili zaborava potrebne temperature, a kipi zbog nedostatka pažnje.

Najčešće ono što je stvarno nije ono što želimo. Ono što nije stvarno je upravo ono što želimo. Kuhanje je dakle u modi. Serviran je stresan jelovnik i trebamo probaviti svaki dan kako bismo preživjeli. Poplave, potresi i pandemija. Ono što počinje na p je problematično i proganjajuće... Poezija?

Preživjeti i živjeti. Stvarno nije ista stvar. Nema recepta i nema osvrtanja kada jelo dođe na stol. Neki ljudi žive od kuhanja, ali svi trebamo hranu. Naravno, više ne pišem o receptima ni o hrani. Tajna je u gladi.

PROKLETA NEDJELJA ili NAKON 5,5

(28.3.2020.)

I.

nehotice sam pojela pahuljicu kada je sve bilo gotovo.
netko će 22.3.2020. pretvoriti u likovnu izložbu.
još ne znam to. ne znam opsege širenja.
imam probuđenu svijest stvarne samoće iz utrobe zemlje.
mobitel u torbi neprekidno vrišti.
gledam zaljubljene klince s dekicom na našoj klupici.
razmišljam o alternativnoj povijesti da ne moram o sadašnjosti.
posvuda ljudi čekaju u neizvjesnosti u podnožju zgrada.
držimo razmak i ne možemo biti ljudi. i ja grčevito držim razmak.
stisnuta u kaput, susjed mi ponudi da udem u njegov automobil,
ali bojam se lošeg izbora potres ili korona, pa ostajem sama stisnuta u kaput.
hladno je čekati, nijemi smo u čekanju, ne želimo dočekati da se onaj zvuk ponovi.
netko sa sigurne udaljenosti prekida tišinu i više kako je pao križ sa katedrale.
u ovom trenutku jebe mi se, ne metaforički, nego doslovno, jebe mi se.
pahuljica mi pada na poluotvorene usne, nehotice sam je progutala kada je sve bilo
gotovo.
zaboravila sam staviti masku i sjetila sam se kako svejedno moram na posao.
od svega što sam mogla učiniti, zapjevala sam prokleta nedjelja,
počela sam se kretati i koračati kroz Trešnjevku kao zadnji mjesecar
iz budnog sna me probudila činjenica da tramvaji ne voze.

II.

još ne znam opsege pucanja, ali znam kako se ne mogu vratiti.
noćas se ne mogu vratiti u stan na najvišem katu zgrade.
dosta je što sam cijeli dan morala raditi pod zemljom
u restoranu, u kuhinji, iako nitko nije naručivao dostavu hrane.
sada je kolega s posla ljubazno i humano dostavljao mene k tebi.
ti si u prizemlju, mislim, sigurnije je...
i ako se nešto dogodi, mobitel će barem za jedan broj manje vrištati.
vani je mrak, radila sam doslovno cijeli dan iako je bio lockdown.
konfuzija prometa: u jednoj ulici zaobilazimo policiju,
u drugoj ulici zaobilazimo vatrogasce i posvuda vijore žute trake.
nisam tako zamišljala posjetiti te prvi puta u novom stanu.
mrak postaje maska koja ublažava ono što ću shvatiti sutradan.
kolega me dostavio pred tvoja vrata i otišao.
zatim trenutak ničega i nikoga u centru grada.
i dalje nemogućnost da shvatim,
iz paralize me trgnuo pokret otvaranja vrata.
zagrljav koji će vječno ostati zabilježen ispod kože
i žbuka koja je škripala pod nogama.
povijest je povijest.

III.

buđenje je gore od padanja u san.
ugrozila sam te samom svojom posjetom.
sebično nisam mogla biti sama, ali s druge strane
nisi mogao ni ti, iako smo oboje sada sami.
nismo više zaljubljeni klinci s klupice,
ali to ne znači da ne možemo ljudski podijeliti dekicu.
grad izgleda kao da se biblijski potukao sam sa sobom,
pa će mu trebati pun kufer flastera i zavoja.
tvoje sigurno prizemlje će dobiti žuti flaster:
zbog krova, dimnjaka, stubišta i fasade.
još ne znam to, još ne znam to.
moj najviši kat će dobiti spremanje unutrašnjosti:
polica, podova, knjiga, parfema, začina i sadašnjosti,
ali neće moći pospremiti slike, cijelu vražju izložbu strahova u glavi.

SAMO OBIČNA NEDJELJA

(3.5.2020.)

Niz prste se cijedi otvorena naranča,
votka je već u prozirnom staklu.
Komunalno redarstvo je zalijepilo traku,
a ti si odabrazao baš pravi trenutak
da se odseliš iz susjedstva.

Misljam kako je presudio Ilićev plakat,
pa sada trezveno odlučujem ne biti trijezna.

Motrim svoju masku kao neprijatelja
s kojim sam sklopila čudan sporazum,
ali sada su mi usta slobodna i nazdravljam
svim onim neopterećenim susretima na klupicama.

Nazdravljam riječima sapletenim u koloplet razgovora,
planovima da opljačkamo zatvorenu trgovinu
i dospijemo u novine zbog krađe jedne jabuke,
jabuke koju bi rasjekli džepnim nožem
i nahranili ježa koji nam je postao lajtmotiv,
nešto poput divljeg kućnog ljubimca koji se pojavi
uvijek na vrhuncu ispraznjene pljoske.

Korona nas je učinila bezgrešno svetima,
a sada hoće vratiti okupljanja u crkve.

Komunalno redarstvo i dalje ne skida trake s parkova.

Ljepljivo je sve, i staklo, i prsti i usne!

Ne, nisam dobro i ne nisam pozitivna.

Ja sam prokletno normalna osoba,
iako u zadnje vrijeme šaljem i previše
virtualnih smajlića bez maske, baš kao i svi,
baš kao i svi ostali, ali to me uopće ne tješi.

U zdravlje!!!

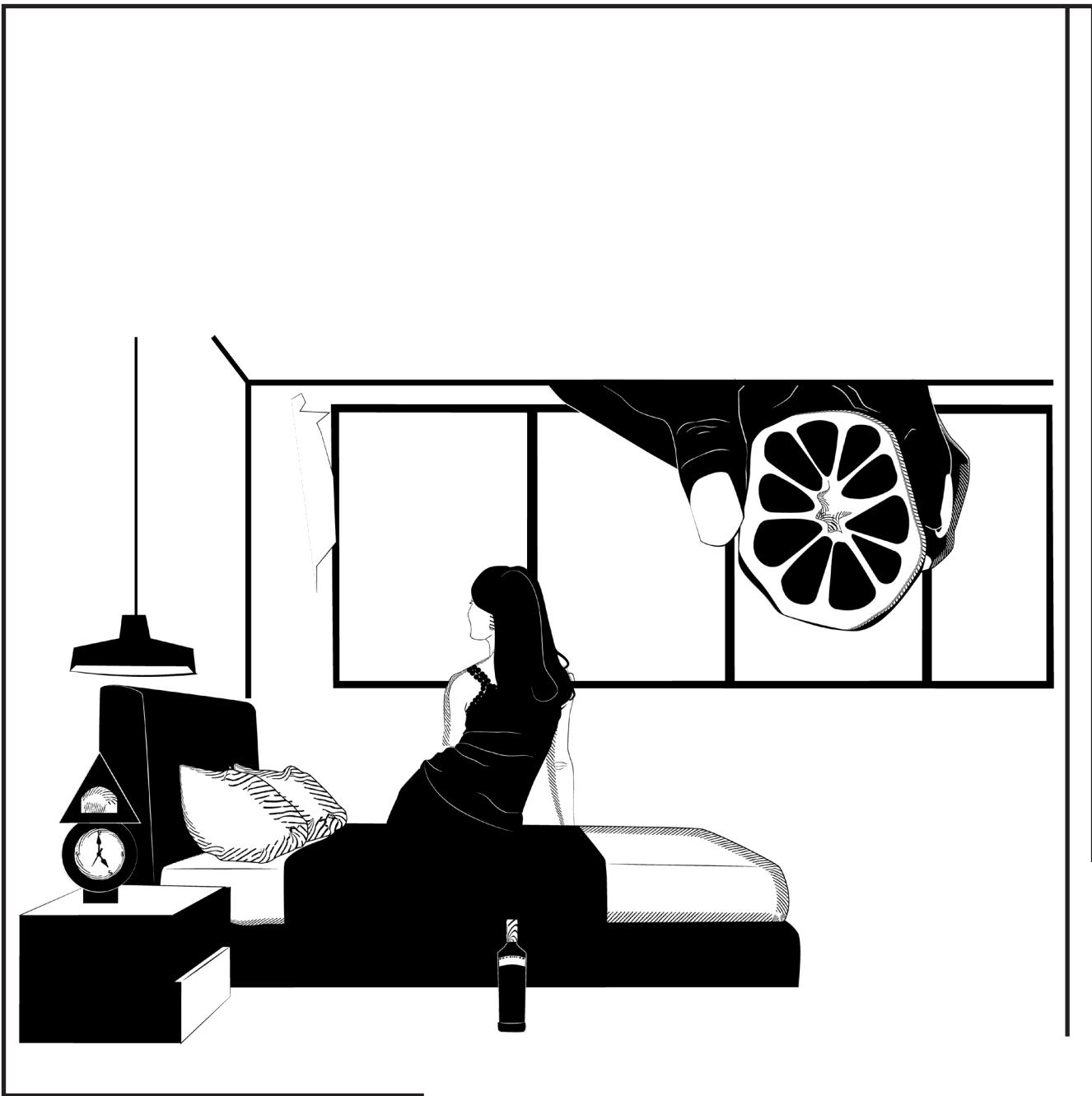
Ne još nisam pijana, ne još sam dovoljno trijezna
da tvrdoglavu vičem (a zapravo šutim)
nije zabavno piti sam! uopće nije zabavno.
Otvorena sam za prijedloge i razmišljam

o Duhu Svetome i hoće li djelovati na sve te ljude da se ne zaraze.
Postajem dovoljno pijana dok vrtim magične škare
u lijevoj ruci gotovo spremna za građanski neposluh
i željna ukloniti trake zabrane okupljanja u parku.
Ako se izbrišu svi realno opipljivi znakovi,
možda se i izbriše postojanje Covid-19
pa nam neće trebati ni lijek niti cjepivo.
Još mi samo nedostaje čudo uspuhanog ježa i ti,
ti koji mi po tko zna koji puta ponavljaš
koliko voliš moju glavu i kako bi je sačuvao
kao u onoj staklenci iz Futurame,
a ja se smijem i smijem i nije to zdravi smijeh
to je smijeh ispod maske (baš kao i svi. baš kao i svi).
Sve je u najboljem redu ili će biti
jednog žutog sunčanog dana
možda već u nedjelju poslije mise.

ZABORAV

---

odgađam kuhanje pudinga od maline.
u interijer mi ulaze zvukovi ptica
zajedno sa suncem i zelenilom krošnje.
istražujem sitne granice čuđenja.
odškrinuta vrata obližnjeg ormara otkrivaju
rijedak prizor izuzetno uredno složene odjeće.
knjige su posvuda uredno postavljene diljem stana
ne alfabetno već prema značenju. uvijek prema značenju.
sivi tepih bez mrvica. posteljina s premalo ljudskog mirisa.
stol bez vidljivog sloja prašine.
postavljanje potpuno krive vojerske dijagnoze.
slike na zidovima su još nakriviljene od potresa.
ne bojim se zaspati poput drugih, kao što čujem.
bojim se skinuti, ostaviti odjeću sa strane
i zakoračiti u bijeli porculan tuš kabine.
potpuno suludo kako nezaštićeni um procesuira stvari!
stoјim pred prozorom samo s ručnikom u naručju.
istražujem granice čuđenja
zajedno sa suncem i zelenilom krošnje.
definitivno odgađam kuhanje pudinga.
izoliram zvuk ptice – slavuјa.
neprekidno pjeva ubacujući nove varijacije.
ponirem bezobrazno u melodiju pernatog kompozitora
hipnotizirana plavetnilom kroz staklo četvrtog kata.
zavladao je trenutak. zaborav.
zaborav svega. samo sekunde.
čak su se i sekunde rastopile.
postojanje u epicentru sebe.
sreća što sve jednostavno stoji:
krovovi, vrhovi krošnja, komadi oblaka
i tada sam ga ugledala
na ulici. jednog jedinog čovjeka s maskom.
zaborav je utopija prekratkog trajanja.

ŠTUCAVICA SNA U PET UJUTRO

(26.9.2020.)

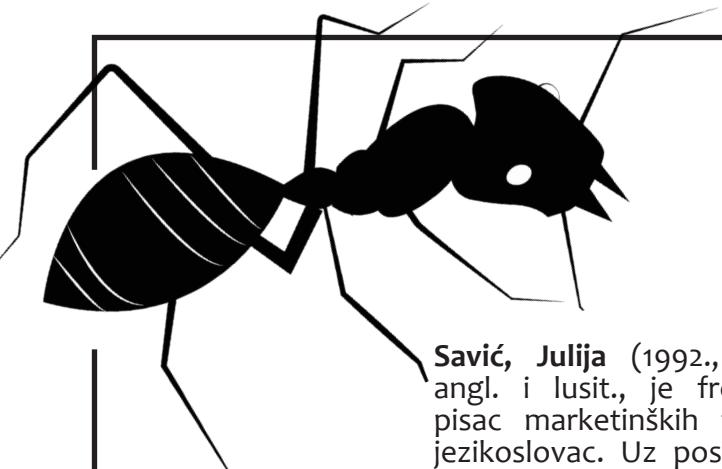
što želite naručiti: ne znam
još sam u hodniku i sanjam među papirusima
mislim kako se u stvarnosti negdje dogodila poplava
što želite naručiti: obično dobru kavu s mlijekom
ali i to postaje dosadno bez imaginarnog patuljka
koji zadržava ljude oko stola kao uz ognjište
grad se još uvijek trese i nije se smirio
uspješna je veza s ulicama
ne bi ni primijetile da po njima ne hodam
što želite naručiti: iscijeljenje od emotivne nedostupnosti
tuđe i svoje, i silnih igri toplo – hladno
učili su me da opravštam, a instinkтивno razumijem
zubati konobar se smije s pikulama na srebrnom pladnju
to me ne zanima. što želite naručiti
vrijeme je prokleti problem odluka
i onih najsitnijih koje se mukotrpnno slijevaju niz čelo
više ništa nije igra čak niti to da stvarno nešto moram naručiti
inače će me potjerati odavde pa ću morati hodati
a vani pljušti kiša i konobar je stvarno poludio,
gađa me sa staklenim pikulama iz srebrnog pladnja
budim se i ne moram se odlučiti što želim naručiti
ne moram niti pogađati
po tko zna koji put na ekranu mobitela stoji
5:00
netko vodi u ovoj igri, a to nisam ja
zasada dišem u mraku i palim cigaretu
jebote trijeznu me opet oblio hladan znoj
da se poševim s nekim možda bi i nestalo ovog problema
ali ne mogu spavati i sanjati pokraj nekoga

PROBLEM

(1.6.2020.)

bubamara je uselila u stan šetajući po rubu šalice za kavu.
kroz prozor je dopirao miris pokošene trave i sunce.
vratilo se nevjerojatno kao mogućnost smjerova u koracima.
klimalo se kao pokvareni zub danima.
svugdje je bлиještao kontrast crveno crno.
u doba korone odlučila sam biti sam svoj zubar.
zastala sam spremna uz potok znajući kako se dovoljno klimao
i nadajući se kako neće biti puno krvi,
čupam ga i bacam u začudo bistru vodu usred grada.
vrana se u blizini igra i odvraća mi pozornost
od momentalne boli usječene ispod obraza.
umorna sam od simbolike, značenja i snova.
možda na klackalici vjerojatnosti to može biti neka ravnoteža.
biti usredotočen na svoj problem, moći riješiti barem jedan svoj problem
u svakodnevici koja se začarano ponavlja uz iste obrasce.
utješna su kretanja uz prozore, uz drveće, uz ljude, uz tramvajske žice,
točno omeđenog komada slobode u prostoru i vremenu.
u snovima ne posjedujemo osjećaj za vrijeme što može biti nezgodno,
baš kao i stvarnost kada shvatiš da si se zaljubio i želiš iščupati tu želju,
iščupati i pokopati iz sebe baš kao pokvareni zub.
ali ti nekako ne ide od ruke jer predugo nisi shvaćao:
da si zaražen osjećajima, da ovisiš o tuđem raspoloženju, da se veseliš i tuđem pogledu.
od ovoga moraš odustati, ne zato što je doba korone, niti zato što ti se bubamara uselila u
stan.
problem nije riješen, vidjet ćeš ga i sutra na poslu.
pako intimiti bez intimiti vući će se kroz radno vrijeme
i eskalirati jednom kada te kroz mrak bude vozio u crvenom automobilu kući.
nemogućnost povezivanja proširit će se kao točkasta bolest.
ponovno ćeš biti sam svoj majstor i iščupati ga poput pokvarenog zuba.
usprkos krvi i upaljenom mesu i bez animalnih svjedoka i umirujućeg pejzaža,
pustit ćeš ga da se odveze ženi i svojoj djeci,
da se utopi nogama pred vratima njihovog stana,

dok briše sa stopala bijes, tugu i nevjericu zbog laži koje si mu izgovorila,
kao prljavštinu, niz otirač sa natpisom welcome i slikom bubamare,
prije nego što pozvoni na vrata vremena i prostora o kojemu ti ne znaš baš ništa,
osim da su stvarna, iako nije sanjao o njima dok je slikao grafite,
spremna si odustati, nisi spremna na momentalnu bol, puštaš ga da te ostavi,
još nisi napuštena, iako si napuštena, ali sutra je novi radni dan i vidjet ćete se opet,
trebaš osjećati radost što si živa i zdrava i što imaš posao, iako je sve zatvoreno i zablokirano.

Julija Savić

Savić, Julija (1992., Zagreb), bacc. philol. angl. i lusit., je freelance prevoditeljica i pisac marketinških tekstova, pjesnikinja te jezikoslovac. Uz posao, bavi se i ganjanjem magisterija iz britanske književnosti i kulture na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te, povremeno, glazbom. Kao prevoditeljica, uglavnom se bavi audiovizualnim prevođenjem novije hrvatske kinematografije. Kao izvođačica i/ili suorganizator, bila je dio raznih pjesničkih događanja, uključujući Pamelu i Govorimo glasnije te njemački Slam on the Rocks. Sudjelovala je i na Erasmus+ projektima s fokusom na društveno angažiranu umjetnost Pamela Goes Europe i Pamela Evolution. U siječnju 2020. popratila je izložbu Postajanje splitske fotografkinje Glorije Lizde svojim pjesništvom i prijevodom predgovora. Kao ljubiteljicu multimedije, upravo je takve suradnje najviše i vesele.

Di si bila 2020.?

Ne želim reći da sam bila doma.

Proljetos sam često bila u prirodi, otkrivala čari manjka društvenog života i, stoga, viška vremena za sve čime se prije nisam stigla okupirati. Trbušnim plesom, yogom, kuhanjem, pletenjem beskorisnih pletenica, beskorisnim sviranjem ukulela. Kontempliranjem o udomljavanju psa. Ne-opterećivanjem birokracijom. Neopterećivanjem terminima i susretima.

Ljetos sam čak bila i na moru. S ljudima. Zdrava, kao i oni. Sretna što sam među njima. Ipak, gledala sam ih iza nekakvih mutnih, staklenih zavjesa. Moja me osobna socijalna distanca prethodnih mjeseci, čini se, malo pojela. Prestala sam pisati tada. Zaključila da je previše ljudi u Kri-vom. Htjela se vratiti u lockdown, pa makar bila jedina.

Ne želim reći da sam bila u kurcu.

Jesenas sam tražila pukotine u rasporedima liječnika. Profesora. Klijenata. Brinula za nikad dalje bližnje i nikad srodnije daljnje. Napisala 60 strana akademskih tekstova i milijun neakademskih. Opterećivala se birokracijom, terminima i susretima. Jednom se i testirala. Rekli su mi tad da budem pozitivna, no ispalala sam negativna.

Zimus... Nemam pojma što je bilo zimus. Godinu smo završili opetovanim potresom i zaključkom da se treba brinuti (i) za sebe.

Od proljeća sam zadržala pokoju šetnju i privatni *dance party*. Od ljeta, spoznaju o prisnosti i prisutnosti. Od jeseni, nove recepte, u svakom smislu te riječi. Od potresa, vjeru u ljude.

Ne želim reći da sam izašla neokrvnuta.

Ali se divim tehnikama preživljavanja koje smo kolektivno naučili.

Nova godina.

Klima mi se lijeva hemisfera
Trutovi mi se gnijezde u očima
U grlu mi je poplava dima

Nismo se čuli već danima.

Otrala sam komade dosade sa stola
Iscijedila naranču direktno na parket
Popeglala krivine na vijestima

Nismo se čuli već tjednima.

Izgradila sam skladište crnih dana za sirotinju
Sastavila ormarić za militantna sjećanja
Izumila sustav za pomoć nijemima

Nismo se čuli mjesecima.

Stan je prepun koraka i rečenica
Krevet pepela i umornih rožnica
Glava skupnog bijesa na daljinu

Htjeli smo sretnu Novu godinu.

22. ožujka.

Sunce će doći sutra
Iako je prividno već ovdje —
Ne dopire do zemljotresa.
Nakon kalkulacija u autu,
Jedinom sigurnom mjestu u ulici,
Nevoljko smo zatvorili vrata za sobom.
Spustili smo dom iz potkrovlja
U ispružnjeno prizemlje,
Posložili komadiće novog života,
Nazvali sve.
Zamijesila sam tijesto kako bih imala kamo
Izliti ljubav.
Po uzoru na ženu čiji glas jutros
Nisam prepoznala.
Zagreb je u krhotinama,
Zagreb je istrčao iz stana,
Zagreb je udahnuo zabranjeni zrak
I rekao da se ne može prestati tresti.
Zamijesila sam tijesto jer nije pametno
Drugima biti blizu
I ne znam imam li nakon ovih tjedana
Za njih dovoljno riječi.

Zamijesila sam tijesto kako bih se podsjetila
Da smo jedno drugom još uvijek dom,
I da ćemo sagraditi što možemo
Iako svaka cigla boli.

Mama.

Mama je donijela sarmu
I skoro je nisam pustila u stan.
Skoro sam je popratila krpama i alkoholom,
Skoro sam je natjerala da baci jaknu ispred vrata,
Skoro sam joj na usta nabila još jednu masku.
Plakala sam nakon toga 20 i osam minuta
Jer je prije toga nisam smjela zagrliti samo dvaput,
Jednom zbog bolesti, drugi put zbog pogreške,
I sad su sva ta tri sjećanja jedno.
Mama je donijela sarmu
Jer kurim i šmrcam i vjeruje
Da su to samo sinusi
I opća genetska osjetljivost.
Zatvorili smo vrata za njom,
Dezinficirali kutijice sa sarmom,
Odmrznuli jednu i pregrijali dvije
I tješili se hranom i djetinjim zimama.
Mama je donijela sarmu, i,

Na trenutak,
Bili smo na sigurnom tamo dvije i neke,
Dvije i dvadesetoj usprkos.

Ljubav, svemu unatoč.

Netko je vrištao na društvenim mrežama.
Mi smo vrištali doma, od smijeha.
Mrvice sa stola su nam rekle doviđenja.
Mravi su me gledali dok sam se tuširala.

Htjela sam se predozirati kavom.
Zvučala sam tužno preko Skypea.
Zaboravila sam popiti vitamine.
Namjestila sam mozak na “tupo.”

Ti si pospremio stan u kojem nismo.
Ja sam uneredila onaj u kojem jesmo.
Pjevušio si o boljim vremenima.
Primijetila sam sve što sam zaboravila.

Dan je, svemu unatoč,
Bio sasvim normalan.

Mi smo, svemu unatoč,
Bili sasvim svoji

I susjedu je smetalo što dišemo.

Savjeti iz minulih podzemlja.

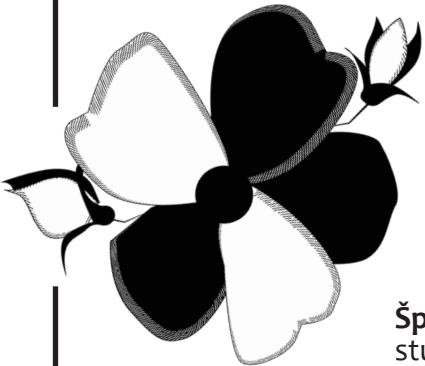

Ne planirajte tko će biti kad sve ovo prođe.
U tijelo stanu tri karaktera dnevno,
Kraj je nesaglediv i ne znamo mu ime.
Možda, na kraju, nećete znati ni sami svoje.

Ne planirajte tko će biti za mjesec dana.
Kontrola ne stane ni u svih njih 30,
Kraj je nesaglediv i ne znamo mu uzde,
Možda ih, na kraju, preuzme i sam.

Ne planirajte tko će biti dalje od danas.
Odluka jedva stane u 24 sata,
Kraj je nesaglediv i ne znamo mu vrijeme.
Možda ga, na kraju, zapravo prođe i premalo.

Nemojte planirati, nije toga vrijedno,
Samo se držite Zore i Nade.
Ovo su tamna vremena,
Al' sjajne su to žene.

Denis Špičić

Špičić, Denis (1986., Zagreb) završio je stručni studij Menadžment u kulturi na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje Baltazar Adam Krčelić. Autor je zbirke kratkih priča *Lijepo o mrtvima, ružno o ljubavi* (uži izbor za Nagradu Edo Budija), a trenutno priprema zbirku pjesama koja se našla u užem izboru za nagradu Na vrh jezika. Zajedno sa Sarom Renar vodio je radionicu Tekst u glazbi u sklopu Centra za kreativno pisanje. Osim pisanja, bavi se i glazbom. Autor je i glavni vokal u bendu Detective Jones. Piše tekstove za sebe i druge izvođače. Živi u Zagrebu.

Di si bio 2020.?

Potres nas je zatekao u malom stanu na sredini Petrinjske ulice.

Čvrst zagrljaj u krevetu – “proći će”. Izlazak na zimu u hordama. Nomadi ljubavnici koji su ostali bez ičega.

Pao je snijeg. Pahuljice, dim cigarete, pare iz termosica. Hodanje bez cilja, skakutanje u mjestu. Vodorige s vrhova zgrada spustile su se na ulice. Nagnječile policijska kola višetonskim, betonskim kezovima. Kao osveta grada gradu. Nezamisliv scenarij jedne sasvim prirodne pojave.

“Hoćemo kod mojih?”

“Ne znam, bojam se zbog korone.”

“Natrag u stan?”

“Bojam se.”

U auto i negdje na čistinu.

“Umorna sam.”

“Jel’ mi još imamo stan?”

Selo Mičevec nedaleko od grada

Kosim travnjak, provodim vrijeme s majkom u vrtu.

Navečer pijem pive i gledam u ekran. Kao da se ništa nije dogodilo. Neuobičajeno dobre volje.

Čak blago euforičan. Aktivan. Počeo sam kuhati. Ja, koji do ožujka 2020. nisam u životu skuhao 3 obroka, sada kuham svaki drugi dan.

I dobro mi ide, ukućani me hvale i uživaju u mojojem novom hobiju. Meditirati ne uspijevam.

Proljeće je lijepo i mirno. Ljeto je more i planovi za jesen. Natrag u izolaciju. Vijesti i prognoze sve lošije i lošije.

Uhvatila me depresija. Prepostavljam kao odgovor na sve događaje i emocije koje nisam valjano procesuirao.

Provodim tjedne u krevetu. Nakon dva mjeseca, nova terapija je proradila.

Aktivan sam, pišem. Tu sam, dišem.

Iscrpljeno dvoje

Iscrpljeno dvoje
Leže pred nemirnim vijestima
Proći će i ovo
Diraj mi noge
Vrati se pod deku
Može još jedna čaša vina
Može još jedna bliskost
Mogli smo danas... Znaš
Bojim se i reći naglas
Mogli bismo sutra
Bolje
Samo budi bliže
Samo to
Jesmo li mi krivi za nas
Iscrpljeno dvoje

Izolacija

Hodamo po kući
Po rasporedu
Jedemo odvojeno
U rastojanju
Citiramo glasove s ekrana
Nabrajamo brojke

Dvogodišnjakinja ustaje s tute
Mama, 2-5-8 je!

Ulice slušaju vlastiti puls
Nema više aritmije
Nema hipertenzije
Nešto je u zraku
Nešto

Nedostajemo li pticama
Golubovima s trga
Vranama s Tomislavca
I taborima vrana i golubova
Na glavnom kolodvoru
Razmišljaju li o našoj budućnosti
Ili misle samo o svojim mrvicama
Grakču i guguću
Sa zlogukim podsmijehom
Krešte iz jezika u kljunu
To je život

Neizvjesnost proljeća

Ne razumijem te
Tvoji zubi nisu ravni
Ja nisam zadovoljna svojom guzicom
Pričamo li uopće istim jezikom

Hej, draga
Provjeri mi cement pod jezikom
Jel' srčani ili drugi udar
Srećom, imam Semezdinovu knjigu

Apsolutnu samoću nasred staklenog stola

Ne trebamo svi znati sve o nama
Intima je ionako na bilbordima
Praznih ulica
Ili na inkognito pretraživanjima
Opterećenih servera

Mogu li dobiti sve podatke o sebi
Znate, izgubio sam stan u potresu
Urgentno trebam saznati tko sam
I koja je procedura
Molim požurnicu

Jer ako sam van prostora
U koju kategoriju
Masnom tintom
Bilježim svoju prisutnost
Ovog proljeća

Izbjegavanje i posljedice

Pokušavam izbjеći
Pozornost preseliti tri mjeseca negdje drugdje
Zaobilaziti temu glatko
Doza humora, digresija
Tako je kako je
Nisam ja ništa kriv
Nisam mogao ništa bolje
A zid se trusi u staklenku u koju sam smjestio oba oka
I ti pitaš
I ja najsamopouzdanije što mogu
Glupom sigurnošću
Odgovaram kao da je sve u redu
Ne znam kome pomažem
A krov pada na pamet
Zabadaju se komadi cigle i šute
Kada spavam, u sljepoočnicu
Kada sam budan, među sinuse
Kada lažem, u želatinastu masu
Kada gledam u budućnost,
U budućnost

S prozora

Kamioni
Gladne ptice
Kamioni
Gladne ptice
Lavež u gluhoj sobi
Kamioni
Gladne ptice

Polje maslačaka
Proljeće bez svjedoka

Petra Zelenika

Zelenika, Petra (1995., Zagreb) živi, radi i stvara u Zagrebu. Piše od malih nogu, no tek 2018. godine, otvara vrata velikog svijeta Poezije. Njene su pjesme objavljene na nekoliko književnih portalova poput: Književnost.hr, NEMA, PS-portal te u časopisu *Riječi* kojeg izdaje Matica hrvatska Sisak. Iza sebe ima nekoliko nastupa: državna prvenstva Hrvatske u *slam poeziji*, Učitavanje, Pamela i dr., te je suosnivačica pjesničke tribine *Govorimo glasnije* (studenzi, 2019.). Osim što piše poeziju, piše i recenzije i izvještaje s koncerata za portal Muzika.hr.

Di si bila 2020.?

Je, 2020. godina je bila puna... Iznenadenja. Korona, potres, poplava, nešto malo mora, eto i požari, korona, potres, BAM! Nova godina! To ti je uglavnom taj rezime. Restrikcije, ograničenja, pogrešna tumačenja, sloboda na lancu, depresija, porast mortaliteta i tišina.

A di sam bila... Di sam ja bila. Ah, bila sam. Bila sam završila studij, bila sam išla na more, jesam. Zaposlila se... Usvojila još jednog psa. Zaručila se za ljubav svog života. Bio je i Božić s obitelji, ne mogu reć'. Brate, nagledala se filmova, odigrala sudokua, izvježbala joge, prošla dodatne online edukacije, konferencije, jesam. I nije mi bilo loše.

Taj irealni strah svakako da me pratio kroz čitavu godinu. Što će biti s ljudskom rasom, je li ovo kraj, taj smak svijeta o kojem svi pišu, govore? (Tu du du... Nema nam pomoći.) Težina na prsim, pitanje bez odgovora, bespovratno vrijeme i smrvljene uspomene, teški snovi, disproporcionalna lica, nejasni razgovori... Sve se to rastopilo u riječima, riječi u stihovima, one u pjesmama.

“Najljepši su cvjetovi oni koji su niknuli na korijenu boli.”
Dante Alighieri

Moje zurenje u prazno i povremena pomrčina ove su godine bile u nešto većem postotku, no onaj uležani optimist u meni još se nije predao. Kaže kako će, evo samo što nisu, otvoriti birtije i vratiti glazbu i smijeh u naše živote. U to nema sumnje.

“Ništa nije trajno u ovom čudnom svijetu. Čak ni naši problemi.”
Charlie Chaplin

Predispozicijska očijukanja
Sjajan su mamac za nemoćne
Ako im u usta staviš municije
Uokvirit ćeš njihove strahove

Rekli su nam da govorimo laži
Ne bi li politika i ovime
Umila lice
U toj maloj stvarnosti
Sedmero ljudi

Rekli su mi da šutim i plačem
Da izgledam nemoćno i
Maleno
A onda su u ime moje tražili
Istinu pravično

Ovdje leži više od istine
Više od snage i više od želje
Ali na sebe samovoljno navlačim plahte
Tutnjajući s hladnim tlom
Kričite, snima se
Dovršeno navlačenje kulisa za
Velike igrače.

Pokušavam izbjegći
Nosivi zidovi
prekrivaju tijela
onih koje grijahu
onih s kojima snivahu

među prste
uvukla se prašina
certificiranog materijala
za izgradnju

moje ja leglo je kraj tebe
i gledam u rožnice
koje mene ne vide

oprosti što pitam
tebe takvu razgovorljivu
ali ima li života
nakon ove smrti?

III.

Nikome ne govorim
O strahovima
Kada pođem lećí
Oni se jedno drugom do ramena postroje
I pričaju iskrivljeno
O mojih idućih pet minuta

Ja nikome ne govorim
O ičemu
Time se strahovi nahrane
Pa me kao naručeni svako veče
Čekaju s namjerom
Da me unište

Nitko ništa
I ja s njima
Molim nad mrtvima
Koje žive zakopavam
U turobnim mislima

Ako me i sada čitaš
Čitaj me polako
Dopusti mi da postanem pitka
Tvojoj mladosti

Nekada svoje brige zatomljujemo
U kamuflažu kojoj ne pripadaju
Nekada se i izgubimo
U stvarnosti koju sami kreiramo
A što kada tu istu stvarnost sustigne nešto veće
od nje same?
Što ako se na
putu spotakne
Kolateralna žrtva opće panike
Što ako i kada
Naše misli budu globalne
I zaista poželimo onaj mir u svijetu
Kojeg tako lako niz usne prepuštamo
suhom zraku

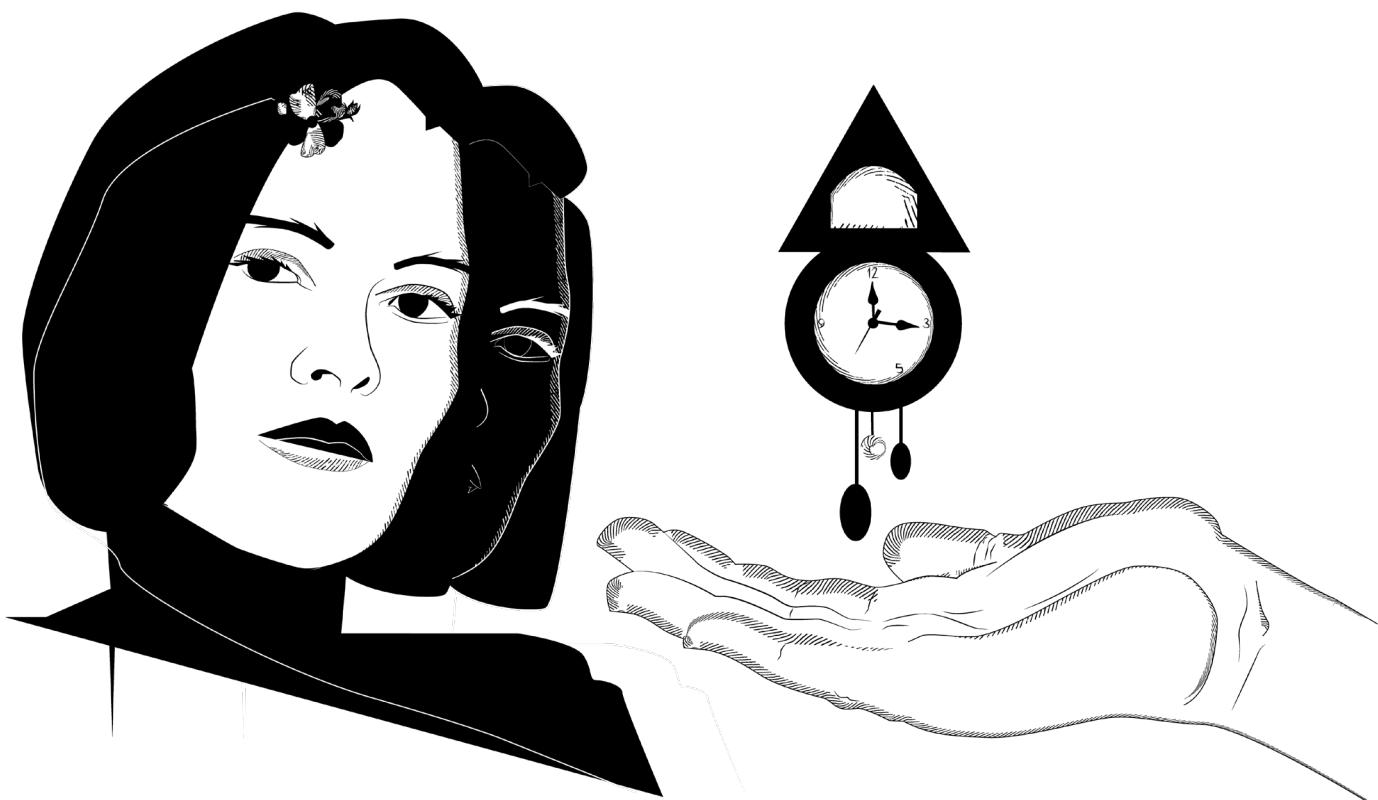
Ako me čitaš
Čitaj me s istim mirom
Kojeg ti želim više nego išta
Jer ni zdravlje a ni sreća nemaju vrijednost
Van njegova zagrljaja

Budi dobra
Budi spokojna
Mir se mirom vraća
U nekom od života

U podne i šesnaest
Shvatila sam
Mi smo samo tranzitna bića
Mi smo samo malena
Bića

Dvadeset dana nakon
Sjene naviru nad umovima
Jer Majka Priroda govori
I ne prestaje

Bića zavijaju rane svakim novim prolokom
Strah
Uz pratnju tutnja
Navješćuje dugu zimu

POGOVOR: PREPOZNATLJIV ILUSTRATORSKI DOPRINOS

Povezanost i isprepletenost različitih vrsta umjetnosti postoji od samih početaka ljudskog postojanja. Ples i glazba, slika i riječ, književnost i kazalište, ili film, prirodno idu jedno uz drugo, ili s drugim. Tako je prirodna i povezanost pjesničkog izražaja i likovnosti. Ne kaže se uzalud, recimo, da se neki autor izražava u “jakim pjesničkim slikama”, da spomenem samo jednu uvriježenu sintagmu, često rabljenu u kritičkim prikazima. Koliko su jake pjesničke slike autorica i autora okupljenih u zbornik-inicijativu nazvanu *Di si bio 2020?: Stihovi pod maskom*, reći će bolji poznavatelji suvremenog domaćeg pjesništva, ali već se na prvi pogled može procijeniti da važan doprinos cijeloj inicijativi pridaje vizualna dimenzija zbornika, za koju se pobrinula mlada ilustratorica Nina Alvir.

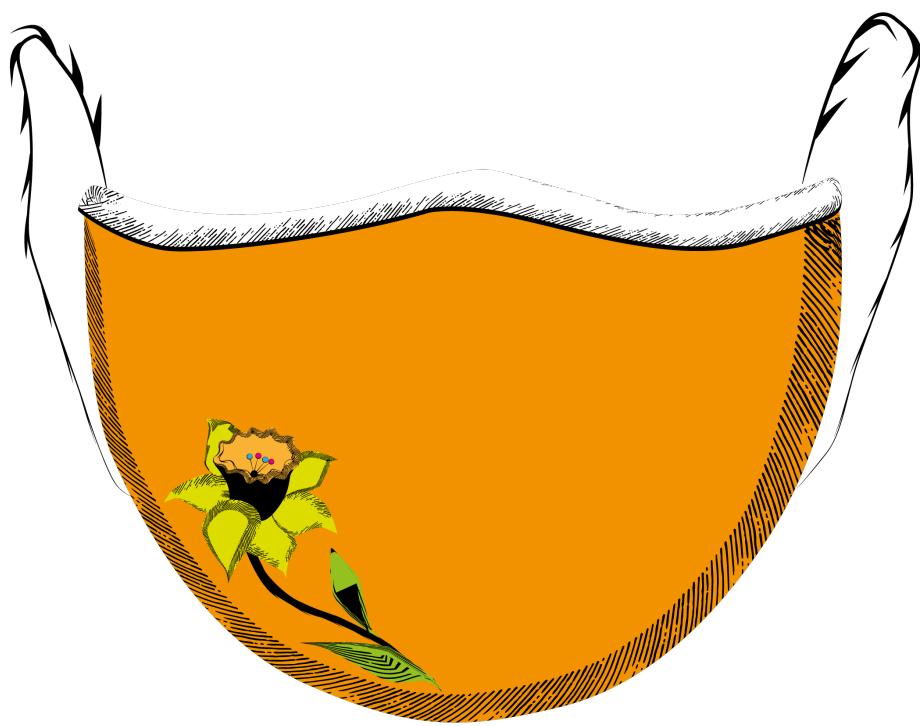
Ambiciozne ilustracije književnih djela, poput, da spomenem jedan od najuspješnijih primjera, onih koje je Aubrey Berdsley priredio za prvo izdanje Wildeove tragedije *Salome*, ili pak, jedan od recentnih primjera

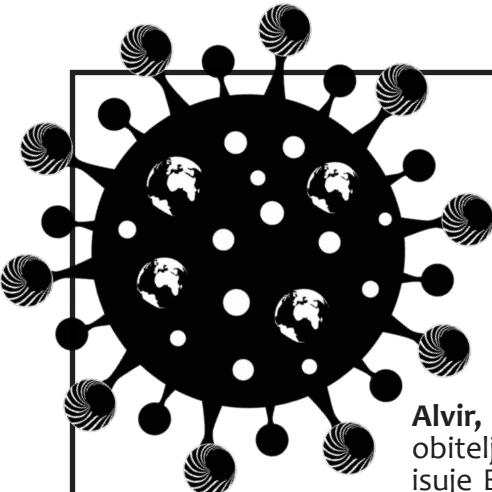
naše književnosti – one kojima je svoju zbirku priča *Poštovani kukci* obogatila Maša Kolanović, “plešu”, na neki način, na dva “flora” – trebale bi sumarno pokazati o čemu se tu piše/priča, a opet moraju pokazati i specifičan likovni rukopis samog ilustratora. Nina Alvir se zahtjevnog zadatka ilustriranja djela deset “gipkih stihoklepaca” prihvatile koncentrirano i znatiželjno, izabравši crno-bijeli grafizam realističkog prosedea, nastojeći da u prizoru naglasi bit svakog pojedinog pjesničkog ciklusa ali i da cijeli taj dekalog ima jedinstvenu notu i prepoznatljiv autorski touch. Zmija s naslovnice tako će se pojaviti kasnije i u crno-bijelom izdanju, lica koja se pojavljuju imat će i portretnu i poopćenu dimenziju, ispruženi, otvoreni dlan bit će prohodni motiv koji se ponavlja. Neke od ilustracija predstavljat će prostorne kompozicije s više likova, druge će se iskazati krupnim kadrom izdvojenog motiva. Neki će od likova (junakinja ili protagonistica iz pjesama?) prkosno gledati u nas promatrače, ostali će nam okrenuti leđa, ostavljajući nas u voajerskoj poziciji onih koji zainteresirano gledaju preko ramena, u tuđe živote. Bit će na Nininim grafoartežima, osim ljudi, i ptica i kukaca, kamiona i automobila, čaša i flaša, cijeli jedan

bogati svijet koji se samo privremeno zatvorio i skupio u sebe samog.

2020. je bila turobna godina u kojoj, usprkos svemu, nije nedostajalo osobnih zadovoljstava, prekoračenja, ljubavi, samospoznanja i novih ideja. Kao što, i ovaj zbornik to potvrđuje, ni pod maskama nisu zašutjele pjesničke muze, nije zastao ni likovni život, jer i piscima i vizualnim umjetnicima, koliko god društveni bili, inspirativno može biti i doba općeg stišavanja i usporavanja svijeta. Zato, prisjetite se gdje ste bili prošle godine, ali svladajte eventualnu tjeskobu i, da parafraziram neke od naslova iz zbirke, zaigrajte i priuštite si nešto lijepo, pročitajte / pogledajte stihove pod maskama i pomozite ostvarenju plemenitog cilja ove inicijative.

Saša Pavković

Nina Alvir

Alvir, Nina (1992., Toronto, Kanada) 2002. s obitelji doseljava u Požegu. 2010. godine upisuje Ekonomiju i menadžment te 2018. postaje magistra menadžmenta. Nakon studija odlučuje svoj dugogodišnji hobi, crtanje, pretvoriti u karijeru te završava grafički dizajn. Trenutno radi kao freelance grafička dizajnerica i ilustratorica, a ujedno se bavi i digitalnim marketingom. U slobodno vrijeme ponekad lektorira znanstvene rade. Zaljubljena je u teme društvene nejednakosti, obrazovanja mladih, socijalnog poduzetništva, partnerstva između korporacija i udruga te društveno odgovornog poslovanja, a životni joj je san doktorirati na zadnje dvije spomenute teme. Umjetničku inspiraciju pronašla u gotovo svim granama umjetnosti, značajnim povijesnim događajima te vlastitom životnom iskustvu. Piše i poeziju, te je sudjelovala u mnogim čitanjima, ponajviše na događaju Pameila, a svoje je likovne radove izlagala na nekoliko izložbi u sklopu umjetničke udruge Požart; grafička je urednica i ilustratorica zbirke poezije *Prvijenci iz Kukuljica* te je bila dijelom organizacijskog tima New Orleans Festivala Zagreb (2016.).

Di si bila 2020.?

Siječanj: Požega – Zagreb – Požega

Veljača: Požega – Zagreb – Požega

Ožujak: Požega

Travanj: Požega

Svibanj: Požega

Lipanj: Požega – Zagreb – Požega

Srpanj: Požega – Split – Požega

Kolovoz: Požega

Rujan: Požega – Tuzla – Växjö – Požega

Listopad: Požega – Zagreb – Požega

Studen: Požega – Zagreb – Požega

Prosinac: Požega – Zagreb – Požega

Ispostavilo se da sam istovremeno bila doma i putovala više no prethodne godine.

Kilometri pod maskom. Barem sam imala po dva sjedala u busu za sebe.

Slušala sam stihove bez maski na ulicama Växja. Barem negdje netko slobodno diše.

Ponekad razmišljala do granica nesnošljivosti. Dobila hijatalnu herniju.

Imala samo nekolicinu paničnih napada. Jecala barem dva puta. Izgubila nadu svakodnevno.

Ali ipak živjela u iluziji, kako to sa mnom obično i biva.

Iluzija koja mi je draga, vrjednija je od istine koja me rastužuje. – neki tamo nepoznati autor

Kakva mrtva laž.

Ipak:

Tata se vratio doma. Volimo se. Ja sam se vratila doma. Mama je uvijek bila tu. Provela sam izgubljeno djetinjstvo s didom. Sad ne želim da tata ode radit' (a je), da dida ode u Osijek (a odlazi zauvijek), da sestra, muž i malena odsele.

Bili smo napokon svi doma, zajedno na zimskoj terasi s pogledom uprtim na najdražu vrbu u dvorištu. Sada se bojim to sve pustiti.

Ponovno sam se zaljubila u svoju obitelj, pa mi je tako 2020. naposljetku ipak donijela ono za čim sam najviše čeznula – dom. Nakon punih 18 godina.

SADRŽAJ

Predgovor	6
Matko Abramić	10
Di si bio 2020.?	11
U ova vremena učim se ponovno živjeti	12
Otpor	16
Pustite pjesnike na miru	17
Konj	19
Prašine	20
Luka Antić	22
Di si bio 2020.?	23
Zaigrajmo u krug	24
Zatvorilo je sve	26
Plešemo pod maskama	27
Ispod štokova	28
Kako se mjeri veličina?	29
Vanda Borelli	30
Di si bila 2020.?	31
Stvarnosti – ima ih više	32
Impresija laganog ptsp-a	33
Dan mrtvih	34
Mirno more	35
Nada	37
Žarko Jovanovski	38
Di si bio 2020.?	39
Oblaci u pivu	40
Radno vrijeme depresije	42
* * *	43
* * *	44

2020.	45
Ines Kosturin	46
Di si bila 2020.?	47
Gibljivost kostiju	48
Salinitet snijega	49
Tektonika disanja	50
Lica straha	51
Vješala	52
Ivor Kruljac	54
Di si bio 2020.?	55
Dragi Domagoj	56
Tko ne putuje, putuju k njemu	58
Iskreni zapis povijesnog trenutka	60
Hipi hip komuna!	62
Stihovi za zaokružit korona razdoblje (pisano 2021.)	63
Josipa Marenić	66
Di si bila 2020.?	67
Prokleta nedjelja ili nakon 5,5 (28.3.2020.)	68
Samo obična nedjelja (3.5.2020.)	71
Zaborav	73
Štucavica sna u pet ujutro (26.9.2020.)	75
Problem (1.6.2020.)	76
Julija Savić	78
Di si bila 2020.?	79
Nova godina.	80
22. ožujka.	81
Mama.	82
Ljubav, svemu unatoč.	83

Savjeti iz minulih podzemlja.	85
Denis Špičić	86
Di si bio 2020.?	87
Iscrpljeno dvoje	88
Izolacija	89
Neizvjesnost proljeća	90
Izbjegavanje i posljedice	91
S prozora	92
Petra Zelenika	94
Di si bila 2020.?	95
I.	96
II.	97
III.	98
IV.	99
V.	100
Pogовор: Prepoznatljiv ilustratorski doprinos	102
Nina Alvir	106
Di si bila 2020.?	107

KAKO DONIRATI SREDSTVA ZA GRADSKU KNJIŽNICU PETRINJA?

Cilj zbornika *Di si bio 2020.?: Stihovi pod maskom* je **doprinos obnovi Gradske knjižnice i čitaonice Petrinja**, stradale u potresima u prosincu 2020. i siječnju 2021.

Kako biste podržali daljnji rad Knjižnice, **skenirajte 2D bar kod** svojom bankovnom mobilnom aplikacijom i **uplatite željenu donaciju**.

Ako ne koristite mobilno bankarstvo, donaciju možete upлатiti **općom uplatnicom** s podacima:

Primatelj: Grad Petrinja – donacije

Broj računa: HR2823900011500198069

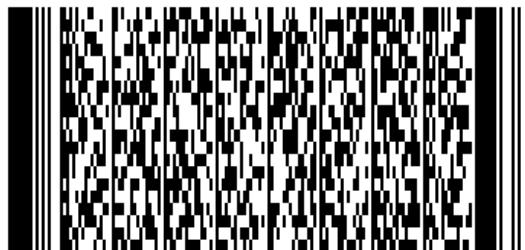
Opis plaćanja: DSB - donacije za knjižnicu Petrinja

SWIFT: HPBZHR2X

Molimo svakoga tko uplati bilo kakvu donaciju da **OBAVEZNO POŠALJE** svoje **ime i prezime, naziv ustanove, udruge, ureda i sl.** te **iznos** koji je uplaćen jednim e-mailom na e-adrese:
ravnatelj@gkc-petrinja.hr (primatelj) i **disibio2020@gmail.com** (cc/kopija).

S obzirom na to da je ovo poseban račun riznice za donacije glede potresa, tako ćemo lakše pratiti iznose koji su namijenjeni knjižnici.

Hvala Vam i uživajte u poeziji!

Globalna pandemija i lokalni potresi ključni su pojmovi o kojima će povjesničari govoriti kada će analizirati hrvatsku povijest 2020. No, što o njoj govore pjesnikinje i pjesnici? Di su bili 2020.?

Deset jezično gipkih stihoklepaca okupljenih u ovom zborniku, naravno, nije moglo proći kroz prošlogodišnju probnu vožnju za apokalipsu bez da im misli ne pišnu stih, a ruka zapiše prije no što stavi ili popravi masku. U raznolikim stilovima, s različitim pogledima na epidemiološke i seismološke nedaće, spontano uspostavljaju metaforičnost koja je u cijelom zborniku bolno očita. Sve ih je zadesila ista sudbina – izolirani su i dokinuta su im pjesničarenja po birtijama, knjižnicama i ulicama. Komuniciraju sami s papirom u svoja četiri (ponekad, nažlost, drhtava) zida, a njihovi pjesnički dojmovi međusobno dolaze u kontakt tek nakon završetka prvog lockdowna. Ipak, čari novih tehnologija i virtualnog sastajanja omogućuju im dijeljenje svojih radova izvan vlastitih zidova, gdje ih je (ili bismo tako barem mogli maštati) uhvatila slikovitost talentirane ilustratorice Nine Alvir koja im svojim jedinstvenim i jasno definiranim stilom daje zajedničku notu – točnije, crtlu – potaknutu stihovima ispod maske.

Zanimljiva pjesnička i grafička poslastica obogaćena predgovorom Monike Herceg i pogовором Saše Pavkovića.